

Leto: II.

Maribor, torek 26. aprila 1921

Številka: 93.

Demokrati in mestno gospodarstvo.

Klerikalna »Straža« očita nekdašnjemu vladnemu komisarju dr. Pfeiferju, da je nakopal mestni občini 3 milijone kron novega deficita. — Od »Straže« smo že vajeni lažljivih in krivičnih napadov; osupnilo pa nas je, da so ji sledili na tej poti socialisti s svojimi letaki, od kojih smo doslej pričakovali več poštenosti v političnem boju. Kako zavito, nizko in podlo je to očitavanje, sledi iz sledečih dejstev: Blago, ki ga je prevzel mestni gospodarski urad po prevratu, je bilo nakupljeno po zelo visokih cenah (100 K za 1 kg masti) in tudi tako vpostavljen v račun. Po prevratu so cene živilom, pa tudi drugim stvarim n. pr. sukanec, takoj padle na polovico in še nižje, torej je bila prevzeta zaloga dosti manj vredna, nego so to izkazale knjige. — Spomladi 1919 je dobivala mestna občina redno odkazano moko od žitnega zavoda v Ljubljani, ki ga je Deželna vlada pooblastila za oskrbovanje občin z moko. Žitni zavod je dobavljal mestu krušno moko po taki ceni, da se je lahko oddajala pekom po 1 K 02 v. Hleb kruha so prodajali peki po 80 v. Naenkrat pa žitni zavod ni dobavljal več krušne moke, temveč le belo po ceni 4 K 69 v. Ako bi se bila ta moka dajala pekom po tej ceni, bi prodajali ti hlebci kruha najceneje po 3 K 20 v. Pomislite le ta skok od 80 v. na 3 K 20 v! Posledica bi bila naravnost revolucija, ker noben delavec, uradnik in stalni nameščenec ne bi mogel shajati s tedaj mnogo nižjo plačo. Tedaj je sklenil dr. Pfeifer, da ima prodajati mestni gospodarski urad na stroške mestne občine moko pekom ceneje, da so le-ti mogli prodajati mestnemu prebivalstvu (in tukaj se je pač šlo za veliko množico revnega ljudstva) kruh ceneje. Pekom se je oddajala moka po 2 K 04 v in so peki prodajali hlebec belega kruha po 1 K 60 v. Že to povišanje cene kruhu (ki je bil poprej črn, sedaj bel) je izzvalo veliko nevoljo. Kako pa bi bilo razpoloženje v Mariboru, kjer je bila agitacija za Nemško Avstrijo takrat zelo živahna, ako bi se prodajal kruh po ceni, ki bi odgovarjala nakupni ceni moke po občini, na to vprašanje naj gospodje klerikalci in socialisti odgovorijo pošteno in po svoji vesti! Nikdar ni bila prehrana mesta tako dobra in tako po ceni kakor v tistem času.

Skodo, ki jo je utrpela pri tej akciji mestna občina in ki je bila velika, je hotel kriti dr. Pfeifer z izvozom nakupljenih svinj. Nikakor ne zagovarjamo sistema izvozne, ki je cvetel ob času, ko je bil dr. Korošec minister za prehrano. Znano pa je bilo, da se s tako izvoznicco veliko zasluži. Dr. Pfeifer, hoteč kriti primanjkljaj pri moki za kruh in v prepričanju, da bi bilo vsej mariborski izvoznicci v to svrhu, da krijo doplatilo pri oskrbovanju prebivalstva s cenanim kruhom, kakor kakemu židu ali izvozničarju, je zaprosil v Beogradu izvoznice za te svinje in se je peljal klerikalni član k dr. Korošcu. Korošec je izvoznicco odklonil, pač pa jo je dal za iste prašiče pol leta pozneje nemškemu židu Peyterju, agentu iz Gradca. Medtem

Volite vsi demokratsko listo!

NSS + SLS + Komunisti so se v Ljubljani zvezali, da bi izrinili iz mestnega zastopstva demokrate. Čudimo se pri tem samo uradnikom vseh kategorij, ki so včlanjeni v NSS, da si puste take lumparije od voditeljev stranke dopasti, ko vendar vedo, da je bila in ostane edina zaščitnica uradništva Demokratska stranka, medtem ko agitirajo klerikalci po listih in na shodih proti uradnikom, češ, da so jim demokrati preskrbeli previsoke plače, ki jih kmetje ne morejo in nočejo več plačevati.

Peskov in NSS bankerot. Kakor poroča »Jutro«, je doglala oblastvena revizija Peskovega kreditnega zavoda, da sta Pesek in z njim zvezana NSS izrabljala od privatnikov, po večini od beguncev naloženi denar v lastne svrhe: za Peskove osebne špekulacije in za vzdrževanje volilne agitacije NSS, ne da bi bilo za ves ta denar, ki presega 4 1/2 milijona, zadostnega kritja. To je tako brezvestno zlorabljanje zaupanja revnih slojev, da nam v trenutku manjkajo prave besede, ki bi dovolj pravilno označile tako nečuvstvo varanje volilcev. Seveda se bo NSS držala tistih uradnikov, ki so svojčas podpisali izjave, da jamčijo za najmanj 1000 K. Pesek sam nima premoženja, ker je »Jugoslavija« zelo pasivna, tiskarna pa drugod preobremenjena.

Naš list in NSS. Ker stojimo na stališču, da je iz narodnega ozira neobhodno potrebno, da spravimo kolikor mogoče mnogo slovenskih naprednih volilcev na volišče in zasiguramo Mariboru slovensko lice, smo z NSS samo tekmovali in pomagali dramiti tudi njene volilce, da ne ostanejo doma na dan volitev. Zadnji čas pa smo opazili, da je začela NSS povsod po Sloveniji najsrdečiji boj proti Demokratski stranki ter zagrnila brez škrupulov svoje napredno lice ter se oficijelno zvezala z največjimi narodnimi in državnimi rušilci klerikalci, samo da nas pohodi, smo prisiljeni povzdigniti svoj glas ter javnost opozoriti na vlogo, ki jo NSS igra: Na eni strani psujejo na nas kot izkoriščevalce ljudstva (katerega? uradnikov?), na drugi strani pa kradejo revnim beguncem denar iz žepa, kakor je to razvidno iz našega današnjega poročila o Peskovem polomu v Ljubljani, samo da plačujejo svoje agitatorje; na eni strani se bijejo po prsih in naglašajo svojo naprednost, na drugi strani pa se vežejo z največjimi sovražniki vsega napredka, s klerikalci, kakor to kaže slučaj Slovenji Gradec, kjer so vložili skupno listo; doma trdijo, da vodijo boj proti socialistom, v Beogradu pa glasujejo njihovi zastopniki (Brandtner je celo koroški begunec) za iste internacionalne socialiste. Kaj naj pravi pošten človek o tem ravnanju NSS?

Peskov gospodarski polom. Pesek označuje seveda v svojem listu »Jugoslaviji« vsa avtentična poročila »Jutra« kot zlagana. Jutro pripominja k temu: »Kdor pozna moralno kvaliteto g. Peska, se ne bo čudil, da ima pogum na koncu konca javnost in vlagatelje svojega zavoda ponovno slepiti z neresnico. Pesek je pač sposoben vsega. Zelo značilno pa je za moralno višino narodno-socialne stranke, da ona še naprej mirno gleda manevriranje in varanje javnosti. Četudi je bila NSS na Peskove manipulacije že pred časom opozorjena, je celo dopustila, da je nastopil na današnjem volilnem shodu g. Pesek kot njen glavni govornik. Dne 20. aprila je revizijsko poročilo o »Kreditnem zavodu« prejelo tudi načelstvo tega zavoda, torej so zanj vedeli vsi najodličnejši pristaši NSS. Katastrofa je žalibog neizogibna »Jutro« se v polni meri zaveda odgovornosti in znova ugotavljamo, da so naši podatki avtentični.« — »Jutro« podaja k stvari še nove podrobnosti, ki jasno potrjuje prvotno poročilo. Pesek je dovolil včeraj na svojo hišo v Wolfovi ulici intabulacijo za milijonske zneske, kar je prav kričeč dokaz za istinitost naših poročil, a obenem novo nemilo iznenadenje za vlagatelje pri banki g. Peska. — Avtentično revizijsko poročilo pravi med drugim: »Na ime »Premogokopna družba v Ormožu« se je 11. jan. 1921 brez jamstva ali drugega zavarovanja posodilo 300.000 K. Dne 22. februarja 1921 je bil povišan ta kredit na 600.000 K. Jamstvo za izplačan kredit, njega zavarovanje kakor tudi formalno kritje se pogreša.« Celotno revizijsko poročilo, o katerem pravi Pesek, da je zlagano, je nabito danes v celoti v javni vpogled na deski na Miklošičevi cesti 16. Zdaj bo stvar vendar dovolj jasna in vsako tajejanje in zavijanje nemogoče.

pa se je bilo prašičje meso in mast, za koje se je morala plačevati velika skladarina, deloma pokvarilo, ostalo pa je izgubilo na teži in je bilo povrh plačati sedaj nad 600.000 K izvozne carine, ki je prej ni bilo. S tem je zadjal minister Korošec mestni občini drugo izgubo.

To so bili glavni vzroki, da ni bilo dobička. Revizija gospodarskega urada, izvršena po klerikalnih izvedencih od oktobra 1919 do marea 1920, ni podala nič obremenilnega proti dr. Pfeiferju in Šoftariču in je imel gospodarski urad, ko se je oddal klerikalcem, še navzlic tem izgubam 400.000 kron aktiv!!

Za to gospodarstvo prevzamemo mi demokrati odgovornost napram vsem hlinjenim prijateljem ljudstva, ki sedaj očitajo demokratom slabo gospodarstvo, ker so dajali revnemu ljudstvu ceneje kruh.

Voli se od 8. ure zjutraj do 17. (5.) ure zvečer. Samo tisti, ki so prišli pred 17. uro na volišče, smejo glasovati tudi potem.

Volilna borba.

Danes stopijo mariborski Slovenci prvič kot gospodarji na svojih tleh na volišče, da si izvolijo za dolgo vrsto let svoje zastopstvo. Po prevratu je vladala dolgo časa politična neorientiranost tukajšnjega občinstva, ker je še vedno obstojala nemška nevarnost. Danes pa, ko so vsa upanja mariborskih in okoliških Nemcev globoko pokopana se je pokazala določnejša strankarska zavednost. Nacijski problem je rešen, mesto tega je stopil na plan problem gospodarskega značaja in problem svetovnega naziranja. — Stranke se ločijo po gospodarskih vidikih v meščanske in delavske, po svetovnem naziranju med napredne in nazadnjaške. Kakor hitro se narod loči v stranke, je medsebojni boj neizogiben. Po načinu tega boja je sklepati na inteligenco zastopnikov strank in njih življenjazmožnost. V Mariboru se zrcali v načinu volilnega boja naših klerikalcev vsa njihova posurovelost, ki so jo le s težavo nekaj časa po preobratu zakrivali s krinko slogastva. — Zadnje mesece pa so strgali to krinko z obraza in se pokazali take, kakor smo jih poznali za časa šušteršiča. Ne vodijo načelnega boja za strankarski program, ne izražajo kritike o državnih napravah in o poslovanju vlade z namenom, da se eventuelne napake popravijo, temveč zato, da vse to uničijo, kar nasprotuje interesom klerikalne stranke, najsi je še tako dobro za celotno državo. In če njihovi stranki stoji na petu iz načelnih vzrokov druga, ne skušajo uveljaviti njej nasproti svojih idej s prepričevalno besedo, temveč z vsami dopustnimi in nedopustnimi sredstvi skušajo stranko uničiti, posamezne voditelje nasprotnih strank pa z neverjetno hladnokrvnostjo duševno in materijelno ubiti. In dobrodošla so jim pri tem kot pravim jezuitom vsa

sredstva, tudi najpodlejša, samo da koristijo stranki.

V tem duhu in s temi sredstvi vodi klerikalci tudi v sedanjih občinskih volitvah boj ne proti Demokratični stranki, temveč proti posameznim funkcionarjem. S tem, da blatijo osebo čast demokratiških kandidatov, upajo odvrniti volilce od demokratov na klerikalno stran. Ne dvomimo, da bo imelo klerikalno sredstvo osebnega blatenja tu in tam zaželjeni uspeh, da bo ta gli drug po jezuitskem izreku: »Nekaj bo že obviselo!« malo podvomil, ali škodovalo to resni stranki, kakor je demokratska, nikakor ne bo.

Trgovci!

Volite demokrate, ki so edini postavili Vaše zastopnike na prva mesta na kandidadni listi!

Demokrati in Mestna hranilnica.

Klerikalci očitajo dr. Irgoliču, da je nakopal kot gerent občinske hranilnice pol milijona kron deficita. Dr. Irgolič je prevzel 16 milijonov vojnega posojila, ki ga je bil podpisal in kupil prejšnji nemški hranilnični odbor. Razven tega je prevzel blizu 4 milijone pa pirjev iz Nemške Avstrije in Ogerske, ki so bili dvomljive vrednosti. Vojnega posojila ni mogel prodati, pač je bil že sklenil pogodbo z bankami v Gradcu, s katero bi bil prodal te slednje papirje po dokaj ugodni ceni. Ti papirji so danes vsled padca nemško-avstrijske in ogrske valute eno petinko tega vredni kot takrat. Prodajo pa je zabranila takrat klerikalna vlada! Morda pa nam gospodje klerikalci in socialisti rešijo uganko, kako se napravi dobiček, ako polovica naloženega kapitala (papirji) ne nesejo nič obresti, medtem ko mora zavod obrestovati vse vloge vlagateljem?

Dr. Irgolič je do zadnjega vinarje vrnil vse, kar je dobil za svoje poslovanje in velike stroške pri vodstvu hranilnice, delal je torej nad vse pošteno. Revizija pri mestni hranilnici, izvršena po klerikalnih, ni podala nobenega nepravilnega poslovanja. Tudi za to gospodarstvo prevzamemo mi demokrate odgovornost. Seveda pa ne za prejšnje nemško gospodarstvo, ki so podpisali tako neumno veliko vojnega posojila. In te svoje prijatelje hvalijo socialisti, napadajo pa demokrate, ki so ta zavod poslovenili in obvarovali vseh nadaljnjih izgub.

MARIJ SKALAN:

V deželi umirajočih.

(Konec.)

Da, v teh brdih, v teh goricah so pokopane moje mlade sanje. Pokopane so in se nikdar več ne vzdramijo, nikdar več se ne vzbude. Tu sem sanjal o zlatih gradovih, tu sem sanjal o naši narodni svobodi in o veliki bodočnosti... Prišla je ta svoboda, prišla ta velika bodočnost, a tebe, zemlja moja, tebe ni poljubila. Tiho in molče je šla mimo tebe. Bodi pozdravljena tisočkrat, stotisočkrat!

Voz je zdrčal po gladki cesti v Razdrto in obronek orjaskega Nanosa je zakril mojo Vipavsko dolino. Bila sva na Pivki. Tu je bil Wilson začrtal svojo znano mejo med Jugoslavijo in Italijo, tu na faktučen razvodju med Jadranskim in Črnim morjem. Začrtal jo je, toda italijanski imperijalizem mu je ta načrt prekrizal ter potisnil mejo onkraj Postojne.

V dobri uri sva bila s prijateljem v Deskljah. Tu se je najin voz ustavil. Izstopila sva. Hlapec je obrnil konje ter zdrčal s konjema in vozom nazaj proti Vipavi, midva pa sva nadaljevala pot peš proti Studenemu. Korakala sva hitro ter se vsa pot šahala. Bala sva se, kako se

Gospoda, če bi imeli le iskrico poštenja, bi si poiskali druga sredstva za volilni boj. Sram Vas bodi!

Volilna borba in demokracija.

Od vseh strani nas pozivajo pristati, da bi odgovorili »Straže« z istim orožjem. Celo vrsto dopisov smo dobili, ki naglašajo, da imajo klerikalci med svojimi kandidati ljudi, ki so desetisoče pomeverili, ki so zaradi goljufije v preiskavi, ki so zaradi raznih deliktov sedeli v ječi, ki so bili kaznovani zaradi zločinov, ki bi se bili morda prezrli v stari Greciji itd. Toda mi ostanemo zvesti svojemu sklepu, da vodimo brez ozira na klerikalne klevete načelen boj proti stranki, ne pa proti osebam.

Mi kažemo in dokazujemo ljudem, da je klerikalna stranka vedno bila in ostane največja sovražnica duševne svobode ljudstva in njegovega materialnega napredka. Nadvlada duhovščine tudi v posvetnih stvareh je končni cilj njenih voditeljev in temu vrhovnemu cilju je vse drugo v družbi in državi podrejeno. Slovenijo hočejo odcepiti od ostale Jugoslavije, ker se vedno upajo, da dobijo na ta način izgubljeno nadvlado nad Slovenci. Nič jih ne briga, da Slovenija kot revna in majhna deželica nima od daleč toliko lastnih dohodkov, kolikor sama potrebuje, ako hočemo obdržati naše lepo urejene šole, državne urade in druge kulturne naprave. O tem seveda ni nobenega govora, da bi mogli poleg tega še vzdrževati svojo vojsko. Popolna ubožanost bi bila neposredna in prva posledica teritorialne ločitve. — Toda vse to ne dela klerikalcem nobene skrbi, nasprotno, oni so ravno v časih in razmerah, ko je bil naš narod najbolj ponižan in teptan, najbolj reven in beraški, živeli kot absolutni gospodarji nad kulturno zaostalim ljudstvom vedno v največji glori. In po teh časih se klerikalci toži, ker svoboda in gospodarska neodvisnost občinstva je bila v vsaki državi grobokop nazadnjaškega klerikalizma.

To je eden izmed vzrokov, ki silijo vsakega posameznika, da se ne prikloni in ne jači moči stranki, ki ji je glavni namen dobrobit in politična moč duhovstva, četudi na stroške narodnega blagostanja.

Vsak voli v tistem okraju, kjer je stanoval ob zadnjih volitvah, tudi če se je med tem preselil v drug okraj.

nama bo posrečil prehod čez mejo, vendar pa sva se delala norca iz Italijanov in iz nevarnosti, ki nama je prebila.

S seboj sva imela gnat, pecivo, ter piruhe, katere so nama dali doma za pot in ker sva vedela, da je najlažje in najvarnejše hoditi brez vsakega katerega koli tovora, sva sklenila, da pojema vse še predno prideva na mejo. Radi tega sva v Hrenovicah zavila v gostilno, naročila vina ter pričela jesti in piti. Prijatelj je imel precej velik zavojček ter me je naravnost mučil s svojimi »prigrizki«, tako da sem že obupoval od strahu, da he bom mogel zmagati. Kljub naporu nama je še precej ostalo in tako sva morala jesti še po poti. No, predno sva prišla v Studeno, sva pojedla vendarle že vse.

Malo za Hrenovicami sva zagledala na levi Predjamo z originalnim, v skalo vsekanim Erazmovim gradom, na katerega je bilo izza oblakov ravnokar posijalo solnce. Tu bi se bila kmalu obrnila na napačno pot. Prišla sva na razpotje ter nisva vedela kam. Po kratkem prevdanku sva se odločila, da kreneva na levo, toda nisva hodila še pet minut, ko sva nenadoma zagledala pred seboj dva karabinierja. Naglo sva se okrenila ter preko gozda podvzivala na ono cesto, ki sva jo poprej videla na desni. Sva sva

Volišča v Mariboru.

I. okraj voli v dekliški meščanski šoli na Miklošičevi cesti 1.

I. okraj obsega sledeče ulice: Barvarska, Dravska, Glavni trg, Gledališka, Gospejna, Gosposka, Grajski trg, Grajska ulica, Gregorčičeva, Jenkova, Jugoslovanski trg, Jurčičeva, Ključavničarska, Koroščeva do št. 20., Koroška do št. 22., Krekova, Langusova, Lekariška, Livada, Maistrova št. 2., Mesarska, Miklošičeva, Miloš Obiličeva, Minoritska, Ob jarku, Orožnova, Pristan, Pristaniška (vzhodna stran), Rotovski trg, Slomškov trg, Slovenska ul., Splavarska, Stolna, Strossmajerjeva (vzhodna stran), Šolska, Tattenbachova od Glavnega trga do Narodnega doma, Tkalska, Trubarjeva, Usnjarska, Vetrinjska, Vojašniška ulica, Vojašniški trg, Volkmerjeva, Vrazova, Zidovska ulica.

II. okraj voli v dekliški ljudski in meščanski šoli v Cankarjevi ulici 5.

II. okraj obsega sledeče ulice: Aleksandrova, Aškerčeva, Cafova, Cankarjeva, Ciril-Metodova, Cvetlična, Frančiškanska, Jože Vošnjakova, Kersnikova, Kolodvorska, Kopališka, Kopitarjeva, Loška, Maistrova razen št. 2., Marijina, Meljska do št. 7., Mlinska, Prečna, Prešernova, Razlagova, Sodna, Tattenbachova, od Narodnega doma naprej, Tomšičeva, Trg svobode, Wildenrainerjeva, Zagata, Zrinjskega trg.

III. okraj voli v poslopju bivšega ženskega drž. učiteljskega v Cafovi ulici 9.

III. okraj obsega sledeče ulice: Einspielerjeva, Erjavčeva, Gubčeva, Kacijanarjeva, Kejžarjeva, Klavniška, Kraljeviča Marka ul., Krempljeva, Meljska od št. 9. dalje, Motherjeva, Ob brodu, Plinarniška, Principova, Prisojna, Trdinova, Trstenjakova, Wilsonova ulica.

IV. okraj voli v deški ljudski šoli IV. v Samostanski ulici 10.

IV. okraj obsega sledeče ulice: Copova, Gajeva, Ipavčeva, Kamniška, Koroščeva od št. 21. dalje, Koroška od št. 23. dalje, Koserjeva, Kralj Matjaževa, Na poljani, Ob bregu, Pod lipo, Pristaniška zapadna stran, Ribiška, Samostanska, Smetanova, Strma, Strossmajerjeva zapadna stran, Tomanova, Vegova, Vežbališče, Vilharjeva, Vinarska, Vodnikov trg, Vrbanova, Vrtna.

dalje po tej cesti, ne meneč se ali je prava ali ne. Komaj ko sva dospela v Studeno sva spoznala, da naju je ravno strah pred karabinierji spravil na pravo pot ter da bi bila po prvotni poti zašla.

Malo pred Studenom je začel naletavati dež. Radi tega sva sklenila, da stopiva v prvo gostilno. Toda, ker sva šlo po zgornji cesti, sva zaman iskala gostilne, bilo ni nobene; tako sva že precej mokra stopila v zadnjo hišo v vasi ter počakala toliko, da se je malo spreletelo. V tej hiši sva obenem dobila tudi nasvet, kod naj hodiva, da prideva neovirano v Planino. Sva sva dalje. Malo pred Strmco sva krenila po bližnji. Prijatelj je hodil počasi, radi česar sem se celo jezil nanj, vendar pa nama je ravno ta počasnost pomagala, da nisva prišla v roke Italijanom. Malo predno sva prišla zopet na cesto, sva namreč preko gozda opazila voz, natovorjen z vojaki.

Tako sva prišla srečno krog poldneva v Strmco ter krenila v gostilno, kajti med tem je bilo že drugič pričelo deževati. Spila sva pol litra nekega zelo slabega italijanskega vina ter potem zopet nadaljevala ostali del poti. Bil je to poslednji del.

Krog trinajste ure sva prišla na pre-

V. okraj voli v otroškem vrtcu v Valvazorjevi ulici 40.

V. okraj obsega sledeče ulice: Beogradska, Betnavska, Cerkveni trg, Crtomirova, Dajnкова, Državna, Dvorkova, Fochova, Frankopanska, Ghogova, Gozdna, Jadranska, Jan Kollarjeva, Jezdarska, Kettejeva, Komenskega, Koseskega, Kralja Petra trg, Kurilniška, Levstikova, Linhartova, Magdalenska, Malgajeva, Marmontova, Mejna, Murkova, Na klancu, Nova, Ob železnici, Pobreška, Pohorska, Pod mostom, Poljska, Popovičeva, Preradovičeva, Puškinova, Radvanjska, Rajčeva, Resljeva, Ruška, Smoletova, Sokolska, Stefenonova, Stritarjeva, Studeniška, Teslova, Tržaška, Tvorniška, Valvazorjeva, Woltova, Wolfova, Zitna.

V torek 26. aprila vrzite vsi kroglico

V drugo skrinjico in volite demokratsko listo!

Poglavje o balkanski kulturi.

V 39. in 41. številki »Straže« je izšel članek »Balkanizem«, ki je podpisal s psevdonimom Skopljanski. Članek je vzbudil upravičeno pozornost kajti izza teh zelotških napadov na srbski del našega naroda je samo še pričakovati, da se zopet oglasi tista znana »Srbe na vrbe...« Sploh pa je v članku nakopičenih toliko žaljivih zavijanj o Srbih, da se čita kakor da je izšel v najzagrizenejših nemških listih za časa balkanske vojne in pa med svetovno vojno.

Ako podamo v naslednjem paropazku, ne mislimo polemizirati z dopisnikom »Straže«, ker bi to bilo pod našim pojmom o časti. Pokazati pa hočemo na primeru »Stražinega« članka kako se pri nas piše o narodu, ki je slovanski, ako ni za ljudi okoli »Straže« jugoslovanski. O moralni kvaliteti teh »internacionalcev«, ki se skrivajo pod krinko čistega slovenstva, si bo lahko vsak pošten Jugosloven napravil svoje mnenje (ako ga morda vsled nepoznavanja razmer še nima).

Beseda »balkanizem« označuje neravno brezbržnost balkanskih narodov za pravi napredek in pomanjkanje kulturnega razločka med olikan-

laz ter zagledala pod seboj Planino, Jugoslavijo. Kako vesel je bil ta pogled, toda trpka je bila misel, da leži pred nama še najbolj opasna črta — meja. Toda tudi nadaljno pot sva prehodila srečno ter do prve planinske žage sploh nisva srečala nobenega Italijana. Malo pred žago sva pred seboj v dolini zagledala na cesti kopo ljudi ter obstala.

To so Italijani, je rekel prijatelj. Opazovala sva nekaj časa — in res. Gruča se je nenadoma razdelila na dveje, en del je krenil proti nama, drugi proti Planini. Za pomišljanje nisva imela časa. Krenila sva naglo s ceste na stran proti žagi ter vstopila v klub napisu »Vhod prepovedan«. Med tem, ko sva opazovala delo v žagi, sva skrbno pazila na okna na Italijane. Prva gruča se je izginjala bolj približevala žagi, druga je izginjala za ovinkom proti Planini. Končno sva dočakala, da je prva gruča (bili so trije karabinierji) izginila mimo žage, na to sva stopila zopet na cesto ter jih umrli nog ubrala za drugo, ki je bila že izginila v vasi.

Na sedlu nad Planino sva zavila na levo v hrib ter po žlebu lezla navzgor. Na vrhu se je odprla pred nama posevna pot, toda popolnoma odprta, tako da sva naju italijanske straže, ki so stale komaj par sto metrov pod njo, čisto lahko opa-

tem po našem pomenu in preprostim človekom, koje prikazni drugod v Evropi ne najdemo!« (»Straža« št. 39).

Habeunt sua fata — gentes! Spominjamo se, da so še nedavno »dokazovali« nemški znanstveniki, da smo Slovenci kulturno inferiorno pleme. Izmed nem. pisateljev je n. pr. Bartsch v svojem romanu »Das deutsche Leid« slikal naše olikance, (župnike, učitelje, advokate), ki so kljub svoji izobrazbi ostali na isti povprečni stopinji, kakor slovenski kmetje in viničarji. Enako so trdili in še trde Italijani. No, in izza najtežje borbe, v kateri je šlo za vprašanje naše narodne ekzistence, pridemo Slovenci v položaj balkanskih »kulturträgerjev« ter z nadutostjo gesto delimo Srbom lekcije o kulturi!

Ako hočemo Slovenci pred svetovnimi narodi rešiti svojo kulturo — žal da smo bili doslej kakor palček v orlovem perju — ne smemo biti preveč glasni in zlasti še ne smemo soditi drugih, da ne bomo sojeni sami. Dovolj smo zavračali nemške in italijanske očitke; dovolj »barbarov« in »Sklavov« smo požrli; zdaj je čas, da nemoteno razmahnemo peroti svoje kulture in, ako se čutimo sami dovolj godne, da pomagamo drugim k poletu....

Menda se v nobeni dobi ni govorilo toliko o kulturi, kakor se govori danes. To je jasno znamenje, da je kulture mnogo manje nego si običajno mislimo; zakaj samo človek, ki ni več zdrav, govori zmeraj o zdravju. Ni je stvari, ki bi doživela toliko profanacije, kakor ravno beseda »kultura«. Kdo vse se ni boril za in proti kulturi: Nemec proti Frangozu, Madžar proti Rusu, Slovan proti — Slovanu?

Mi vemo, da se ogromni del človeštva še danes ni povzpelo visoko nad štev. barbarsko stopnjo; da je še danes okrog nas mnogo barbarov, ki se po svoji moralni in intelektualni (ali pa samo moralni) kvaliteti ne razlikujejo od onih iz Cezarjevih časov. Tudi najbolj civiliziran narod ima v svoji sestavi velik del neciviliziranih plasti. V času vojne ali ekonomskih kriz se strga vse tančice in prava slika naroda se pokaže v vsej svoji nagoti.

Toda pustimo to. »Stražin« dopisnik je napravil par izprehodov po Srbiji (menda takrat, ko so se truplja neupošljivi srbskih značajev sušila v solnu srednjeevropske kulture!), na to pa je potikal na svoje pravoverne prsi in dejal: Zahvalim Te, Bog, ker si me poslal na svet za par meridianov višje. Dal si mi priliko, da spoznam narod, kjer so vsi snažni, kjer lahko olitanci visoko vihajo svoj nos, kjer čitajo časopise (zlasti »Stražo«) v kavarnah.

Res so naju tudi opazile, se strnile v gručo terzle za nama. Ker sva opazila, da se je od te gručo odločil oddelek ter jo ubral naravnost po strmini navzgor proti nama, sva pospešila korake. Toda tudi Italijani so se žurili, bili so samo kakih sto korakov za nama. Skupaj smo! sem vzkliknil prijatelju, od napora že komaj sopeč. — Sedaj sva izgubljena!

Ne boj se, mi je odvrnil prijatelj, še deset korakov in čez mejo sva!

V istem trenutku sva tudi res že prišla na drugo sedlo ter se spustila po hribu navzdol.

Meja je že za nama, je vskliknil prijatelj ves vesel ter si oddahnil.

Res! Italijani so obstali na sedlu ter kričali za nama. Naprej niso šli. Urno sva jo vbrala dalje ter dospela v desetih minutah že k planinski cerkvi.

Zopet v Jugoslaviji! Kako sladak je bil ta občutek. Na mah je bilo pozabljeno vse, na mah je izginila ona težka kralja, ki me je bila tlačila ves čas onkraj meje v deželi umirajočih.

Tedaj je posijalo izpod neba žarko solnce, kakor simbol svobode, kakor simbol življenja. Ozrl sem se nazaj ter z zadnjim pogledom pozdravil ono nesrečno, v temnem robstvu umirajočo zemljo, zemljo moje izgubljene mladosti.

nah in na potovanjih; kjer se goje v polni meri vse kreposti in čednosti...

In je sedel in napisal pismo o »balkanizmu«.

Njemu je kultura n. pr. v tem, če se dobi v prodajalni znamke ali ne; usmiljenost srbskega značaja sodi na pr. po osebnem doživljanju, ko je neki srbski uradnik pustil ves dan svojega konja brez hrane in napajanja pred gostilno. »Skopljanski« vse generalizira; iz lopovščine posameznika izvije z čudovito lahkoto lopovščino člega naroda, ki ni od danes do jutri, temveč živi tisočletja in raste na zunaj in na znotraj kakor vsak organizem.

Kakor so se pri narodih z visoko razvito civilizacijo ohranile necivilizirane ali manje civilizirane plasti, tako imamo tudi na Balkanu precej zaostalosti — zakaj razvoj ne galopira, marveč jezdi počasi. Da, na Balkanu se je nakopičila precej debela plast tisočletnega prahu z azijskih kopit, ki so preobrnila domala vsak kamen na tem polotoku. Nekaj drugega je, govoriti o kulturnih potrebah balkanskih plemen, nego širiti povsem neosnovano trditev o njihovi nezmožnosti za kulturni napredek in pri tem kovati železo za svojo — stranko.

Za vsakogar, kdor promatra psihologijo narodnega življenja brez predsodkov, je evidentno, da je narod pravzaprav nekaka vsebina preteklosti, kjer leži kakor v geoloških tvorbah plast za plastjo. Samo na starih plasteh se zamorejo tvoriti nove plasti. — Nobena sila ne more odstraniti vpliva prešlih stoletij, ki se javlja v življenju sedanjih generacij srbskega naroda. — Samo eno stoletje je bilo dovolj, da se je stopnja srbskega naroda v kraljevini pomaknila za toliko naprej, da celo fanatični »Skopljanski« razlikuje Srbe v Stari Srbiji in Macedoniji od onih v prejšnji kraljevini. Kdor pozna zgodovino prvih desetletij Karagjorgjevičeve Srbije, ve dobro, koliko se je takrat čutil večstoletni vpliv azijske nadvlade nad srbskim plemenom. Ni tedaj nobeno čudo, ako so razmere v Stari Srbiji, ki je bila osvobodjena šele leta 1912 in je za ceno svoje svobode postala torišče skoraj šestletnih bojev, neugodnejše nego one v novi Srbiji in dalje gori proti Sloveniji.

»Stražin« vелеum je pa mnenja, da so pojavi zaostalosti, ki jih je odkril tuintam in razkričal kot posebnost, dasiravno bi jo bil našel v nekoliko modifizirani obliki tudi pred domačim pragom, nekaj stereotipnega, celo konstantnega, kar se ne da izpremeniti. Vzrok je — klima. Človek se tu spominja na Prešerna, ki je zapel: »Kdor govoriti kaj ne ve, ta o vremenu hvalal« toži... Res je, da je klima precej vreden faktor v kulturnem razvoju narodov, dasiravno bi od »Skopljanskega« ne pričakovali tako materialističnega pojmovanja zgodovine. (No, če gre proti Srbom...), Toda pisec v svojem ocenjevanju klimatičnih vplivov pretirava. Pozabil je, da se je južnejše od Macedonije, na Grškem, razvila kultura, ki je temelj današnjemu napredku človeštva. V isti geografski dolžini se je razvila kultura starega Rima. Celo Macedonija je bila za Aleksandrovih časov cvetoča pokrajina. Iz Soluna sta prišla apostola slovansko-krščanske kulture. Vpad Azijatov in njihovo gospodarsko opustošenje rodovitnih srbskih dežel je povzročilo zastoj v političnem življenju.

Preostaja še izgovor na plemensko križanje, ki lahko povzroči inferiornost plemena. Menda je francoski antropolog Gustave Le Bon v svoji medvojno izišli knjigi o balkanskih narodih razvil teorijo o specifičnem balkanskem značaju ravno na tej domnevi. Dejstvo pa je, da se je srbsko pleme prav malo križalo z drugimi plemeni in da je v svojem osrčju ohranilo čisto kri. Ako je srbsko pleme že po svojem plemenskem značaju inferiorno, tedaj so inferiorna tudi ostala slovanska ple-

mena. Credo, quia absurdum est...

Srbsko pleme je bilo v duševnem oziru nasproti turškemu plemenu superiorno in samo tako si je lahko ohranilo svojo v istini globoko nacionalno in državotvorno zavest. Večja nevarnost bi bila zanj, ako bi bili Turki superiorni t. j. istih civilizacijskih zmognosti. V tem slučaju bi izgledal dandanašnji Balkan docela drugače in tudi Srednja Evropa bi se bila morala zgraditi na drugih temeljih.

Kar se tiče nasprotja med zapadom in vzhodom, je treba poudariti, da je zgodovina naklonila baš naši naciji nalogo, da ustvari nekako sintezo obeh struj. S političnim ujedinjenjem, ki je podlaga novi jugoslovanski civilizaciji, so storjeni prvi koraki na potu k tej grandiozni zasnovi.

Ni res, da ni dala Srbija nikakih svetovno znanih znanstvenikov, filozofov itd. Dala jih je več nego n. pr. Slovenija. Srbski učenjaki (Cvijić, Pupin itd.) uživajo v inozemstvu velik ugled. Smešno je, ako kdo trdi, da bi ne mogel biti Azijec tega ali onega plemena genij, če je to lahko Semit, Mongol itd.

Kultura srbskega plemena se je ohranila v njegovi globoki težnji po svobodi, v njegovem idealu narodne države, ki ga je spremljal tekem večstoletnega trpljenja in ponižanja, kakor ga je doživel redkokateri narod. Pleme, ki ohrani svoj prvotni ideal in ne miruje predno se mu ne približa, to pleme ne more biti nekulturno. V njem so namreč skrite velike sile, ki jih zgodovina ob pravem času spravi na dan. Mi stojimo v početku razvoja, ki je nastal vsled spojitve treh jugoslovanskih plemen. In z zaupanjem ter s čvrsto vero gledamo v bodočnost. Duh, ki preveča srbsko narodno epiko, duh homerskega realizma in pristne slovanske senzitivnosti je duh zdravja in velikih razvojnih potene.

Pisec teh vrstic je proti tistim Slovincem, ki izgovarjajo srbsko ime z razprtimi nosnicami, boječ se pregrešiti. Tako so nekoč izgovarjali nemško ime in z istim skrivljenim hrbtom so malikovali pred nemško kulturo. Ali studiš se mu tip Slovence, ki posnema — čisto otročje posnema — nemško »kulturträgersko« geslo in kakor falirani dunajski baron viha svoj nos nad balkanskim »gnojem«, ne vidi pa, da ima tudi pod sabo silno sumljivo snov, na mesto trdnih tal. Nam je treba kar največ zaupanja, medsebojne odkritosrčnosti in bratskega spoznavanja, pa bomo lahko izkoristili vse zaklade, ki jim imamo v resnici. Hvalo pa le prepustimo našim potomcem, ki bodo vzleč slabim atavističnim izgledom, ki nam jih daje naša »Straža«, vendarle nekoliko razsodnejši, kar se tiče naših kulturnih kvalitete.

Uradniki!

Volite demokrato, ki edini so Vam priborili izboljšanje plač in neodvisnost v uradu.

Druga skrinjica je Vaša!

Notranja in zunanja politika.

* Kandidatne liste nimajo pri teh volitvah nobenih znakov, po katerih bi se spoznala stranka. Ime stranke in imena kandidatov so tako drobno pisana, da se v naglici ne dajo brati. Pač pa stoji na vsaki skrinjici številka stranke. Številka 2 pomeni demokratsko listo.

* Ne zaupajte klerikalcem in njihovim zaveznikom! Mir in red je zagurala državi samo Demokratska stranka v zvezi z radikalno. Samo ona je odbila nevarnost komunizma. In s komunisti in NSS se sedaj vežejo klerikalci! Kdor pa je za urejene razmere, naj voli demokrato.

* NSS se je umetno vzdrževala s tem, da je dobila iz Peskovega Kreditnega zavoda brez pravega kritja nad 680.000 K podpore. Ta denar izgubijo ponajveč ubogi begunci. S tem je zapечатena tudi usoda narodno-socialne stranke!

* Prihod naše vojske na otok Vis. Zasedba otoka Vis se je izvršila z veličastnimi manifestacijami s strani prebivalstva. Stareci in stranke so solznih oči in razprtih rok blagoslovljali prihajajoče jugoslov. vojske in uradnike. Predstavniki pokrajinske vlade so te dni posetili osvobodjene otoke.

* Šibenik še vedno italijanski. Italijani so pri Šibeniku zadeli na razne »težkoče« in ne marajo izprazniti mesta in okolice. Pogajanja, ki so se tozadevno pričela med našo in italijansko vlado, še niso končana. Izpraznitev se nadaljuje v okolici Komiže. Tam je prišlo te dni do incidenta med italijanskim komandantom in jugoslov. kapetanom, ker je slednji dal izobesiti državne zastave, predeh so italijanski karabinerji zapustili ozemlje. Tako »izzivanje« si Italijani prepovejo, ker je za njih »grande dolore lasciare questa terra« (velika žalost, zapustiti to kraje).

* Kancel-paragraf. »Slobodna Tribuna« piše v 17. številci: »Koroščeva stranka misli, da je tzv. »kancel-paragraf« naperjen proti katoliški cerkvi in kat. duhovščini, dasiravno je ta uredba splošna. V resnici pa vidi ta stranka v kancelparagrafu zgolj nevarnost za klerikalno politiko. Klerikalci pravijo, da se ne more prepovedati škofu in duhovniku, da ne pouči ljudstva, naj voli samo tiste poslance, ki so vdani cerkvi. To je res. Škofje in duhovniki smejo na svojih zborovanjih in s tiskom agitirati za svojo politiko, enako kakor vsi drugi državljani. Toda stvar je drugačna, ako agitirajo od oltarja ali s prižnice, kjer nima nihče razen duhovnika pravice govoriti. Ne more biti in ni nobena enakost in enakopravnost, ako duhovnik lahko druge državljane napada v cerkvi, kjer se ne morejo braniti. Klerikalci pozabljajo, da imamo duhovnike različnih političnih naziranj in strank. Ali je vsakemu duhovniku dovoljeno, da od oltarja ali s prižnice propagira svoje politično prepričanje, ali pa ima ta privilegij samo klerikalna politika? V zadnjem slučaju bi bilo izven vsakega dvoma, da ne gre za obrambo verskih in cerkvenih svetinj, temveč zgolj za zlorabo cerkve v izvestne politične namene«.

* Kandidati SKS za poverjeniška mesta v Sloveniji. Samostojna kmetijska stranka je predlagala ministrskemu svetu kot kandidate za poverjeniška mesta, ki po doseženem sporazumu pripadejo tej stranki, sledeče osebe: za podpredsednika g. Sancina, tajnika SKS v Celju, za poverjenišvo za javna dela diplom. agronoma g. Jamnika v Ljubljani, za kmetijstvo pa bivšega poslanca g. Franca Demšarja. Ministrski svet je v večerajnji seji razpravljal o tem predlogu.

* Pašić o luki Baroš. Pri ministrskem predsedniku Pašiću se je oglašila deputacija demokratskih poslancev in zahtevala točno izjavo glede stališča, ki ga zavzema vlada v vprašanju luke Baroš. Ministrski predsednik je izjavil, da ni govora o nikakršnih novih pogajanjih glede luke Baroš, ki pripada po rapalski pogodbi Jugoslaviji.

* Tirolci vztrajajo. Iz Innsbrucka poročajo, da so se tam vršile velikanske ljudske manifestacije za plebiscit in priklonitev Tirolcev k Nemčiji. Govorniki vseh strank in skupin so poudarjali, da je odločna volja tirolskega ljudstva, si potem glasovanja določiti usodo. Če bo treba, se bodo Tirolci kakor v časih Andreja Heferja dvignili proti francoskemu nasilju.

* Rusi in Francija. Na nekem zborovanju ruskih beguncev v Carigradu je knez Dolgorukij objavil svoja razkritja o postopanju francoske vlade z

ostanki Wranglove vojske. Razkritja so vzbudila med poslušalci in na to v vseh ruskih krogih onstran sovjetskih mej zelo mučen vtis. Knez Dolgorukij je dokazoval, da so francoske oblasti popolnoma svojevoljno zaprle nekoliko kozaških oddelkov in jih na tas pomočjo kolonijskih čet odpravile v sovjetsko Rusijo.

* Nova madžarska vlada je na zunaj zelo pohlevna in izjavlja urbi et orbi, da je proti Karlovim avanturam, v resnici pa sedi v njenih vrstah več zakrknjenih Karlistov, kakor jih je bilo v prejšnji Telekijevi vladi. Grof Bethlen je drugi Tisza. Svočas se je krčevito boril proti splošni volilni pravici. Danes velja kot desna roka Andrasija, s katerim sta prva prihitela v Sobotišče pozdravit falirano „veličanstvo“. Zunanji minister grof Banffy je utemeljitelj madžarske kraljevske stranke in prvi anganžer svečanosti ob Karlovem kronanju. Ministri Raday (notranje zadeve), Belieska (narodna obramba), Vass (prosveta) so Tiszini pristaši. Nekoliko zanesljivejši so ministri stranke malih kmetov. Znano je, da se je ta stranka zavzela za to, da se povzročitelji Karlove komedije pokličejo na odgovor. Toda ravno glede vprašanja povratka Habsburgovcev vladajo v stranki resna nasprotja in danes ali jutri si lahko pridobijo vodstvo brezpogojni Karlovi pristaši. Češki krogi, ki so natančno informirani o resnični barvi te na zunaj „nevtralne“ madžarske vlade, sodijo njen sestav, da pomeni provokacijo za malo antanto, čije zasluga je fiasko Karlovega velikončnega potovanja.

Močna stranka

Je ob enem moč in opora vsakega njenega pristaša. To je v Jugoslaviji Demokratska stranka.

Druga skrinjica je naša!

Zanimivosti.

Petkratni umor in samomor radi stanovanjske krize. Stanovanjska beda, ki tlači kakor mora skoro vsa mesta na svetu, je povzročila že neizrečno gorja in družinskih dram. Značilna in zelo tragična družinska tragedija radi stanovanjske bede se je izvršila te dni v Grambachu pri Wiener Neustadtu, drama, ki kaže, da postane človek v bedi podoben bestiji. Leopoldina Heisenberger je bila mati petih otrok. Njen mož, bivši krojač, je padel v svetovni vojni na bojišču pri dvanajsti soški ofenzivi. Bornejšega življenja, kot ga je živela ta družina, si skoro ni mogoče misliti. — Po izjavi otrok, ki so beračili pri sosedih za kruh, ni imela družina včasih kar po par dni grizljaja v ustih. Mati se je pehala skoro do onemoglosti, da si pribori kak pičel zaslužek. Opravljala je pri sosedih najnižje in trde posle in če tega ni bilo, je brskala po smetiščih po kosteh, cunjah ter razbitih steklenih posodah, kar je potem prodajala cunjarju. Otroci so bili vsi brez izjeme bolehn. Dva sta imela tuberkulozo, ostali trije pa druge bolezni. Za zdravnika ni bilo pri hiši beliča, in če je zaprosila uboga žena pri imovitejših ljudeh za kak dar ali podporo, so jo nagнали. Za stanovanje, ki je obstajalo iz enega mračnega podzemeljskega brloga, je morala plačati 60 K. Ko pa zadnji mesec ni prinesla k hišnemu oskrbniku stanarine in sicer iz enostavnega razloga, ker ni imela toliko denarja, ji je nadutež zagrozil, da jo vrže na cesto, ako ne plača drugi dan. Kje naj dobim denar, si je mislila revica. Pregledala je po imetku, ali nič ni bilo, da bi kdo kupil. Pač, nekaj se še bilo. Položila je otroke z edine postelje na od vlage preperel žimzjak, jo naprtila na ramo ter jo odnesla k bližnjemu starinarju. Ali ta jo ni hotel kupiti, ker je bila v zelo slabem stanju. Enako je bilo pri drugem in tre

tjem. Tedaj se je vrnila domov. Ko je pogledala na speče otroke, je zaplakala ob misli, da jih bodo vrgli jutri na cesto. Kaj bo potem z njimi? Bolj, ko je premišljevala na to možnost, bolj so se ji zmedle misli. Tedaj je dozorel v njej strašen sklep. Pokleknila je ob ta medla telesca, jih poljubila po vrsti ter jih — zadavila. Za sebe si je pa poiskala vrv, jo splela v zanjko, pritrčila na kljuko ter se obesila.

Vsak naprednjak na volišče!
Kdor ostane doma, izroča
Maribor klerikalcem in komunistom. Druga skrinjica!

Dnevna kronika.

AGITACIJSKI LOKAL JDS je gostilna Maribor na Grajskem trgu. — Vsak kandidat in zaupnik naj gre takoj v jutranjih urah na volišče in pride takoj nato v agitacijski lokal. Medpotoma naj razlagajo vsakomur, da je naša skrinjica druga.

— **Zaupnikom JDS v volilnih komisijah.** Da se lahko volitve točno pričnejo, mora biti vsak zaupnik posameznih strank točno ob 7. uri zjutraj na volišču.

— **Klerikalci in komunisti v tesnem objemu.** Mariborski komunisti so izdali volilni letak »Mariborski proletarij...«. Letak je tiskan v Cirilovi tiskarni. Napada demokrate in socialiste, o klerikalcih pa molči. Moskovska in rimska internacionala sta se našli v tesnem objemu. Bog žegnal! — Izvedeli smo: Ker komunisti nimajo v Mariboru svoje tiskarne, so stopili v zvezo z velestrpnim g. dr. Jerovškom, ki se je baje razjokal nad grešniki, kateri so se bili zatekli v njegovo zavetje. Na svoje veliko presenečenje so komunisti nešli pod streho Cirilove tiskarne hudega boljševika, ki je sicer črno pobarvan, a pod kožo ultrardeč. Če letos dobro obrode gorice, bo v stanju pisati i za »Stražo« i za morebitno komunistično glasilo.

— **Dr. Pivko in »Stražino«** avstrofilstvo. Nimamo namena zagovarjati tega moza, ker ne rabi nobeno njegovih dejanj zagovora in se je povsod s svojim junaštvom med heroje, ki jih žal Slovenci nimamo veliko. Ožigosati nam je le nizkotnost »Straže«, ki piše o njem doslovno po načinu dunajske »Neue Freie Presse« in »Reichspost«, da je dr. Pivko prodal Slovence Italjanom in da je kriv, da je na fronti, kjer je on poveljeval, padlo stotine najboljših slovenskih fantov in mož. Vsak, kojega politično obzorje presega ono farovski kuharic in drugih avstrofilcev vé, da bi bil dr. Pivko dosegel s svojim ženijalnim načrtom, da bi se bila svetovna vojska nehala šest mesecev preje in bi bila cela avstrijska armada, naša tlačiteljica, na Južnem Tirolskem zajeta, načrt, ki se je ponesrečil samo vsled nezaupnosti in bojazljivosti dotičnega italijanskega komandanta, ki je bil tudi radi tega obsojen. Ako bi bili imeli mi Slovenci po vzgledu dr. Pivke več prostovoljcev in ne bi bili ostali ti junaki le bele vrane, Koroska ne bi bila nikdar izgubljena in tudi na jugu bi bila meja potekla drugače. Ravno radi tega, ker so se slovenski vojniki vsled avstrofilske propagande duhovnikov, Orlov in raznih zelo odlikovanih poslancev in organizatorjev mladostnih strelcev obešali stari cunji Avstriji na vrat in niso prav nič storili za osvobodjenje Jugoslavije, ravno to nam je nakopalo tako žalostne meje. Antanta je hotela videti dejanja, ne puhle deklaracije! Kaj je dr. Korosec, kaj celo dr. Krek v primeri s tem našim največjim junakom! Zal, bil je le v majhni družbi (toda v tej ni bil nobeden klerikalec) in vsled tega njegova dejanja niso obrodila takega sadu, kakor bi se bilo zgodilo, ako bi mu sledili slovenski vojniki v večjem številu. In v tega našega največjega moža izza svetovne vojne, se zaletava »Straža«, ki dobro vé, da je laž, da bi radi njega padel slovenski vojak, v slobodni Jugoslaviji na način, kakor so to storili (iz nemško-avstrijskega stališča seveda bolj upravičeno) dunajski čifutski in klerikalni listi l. 1917!! In ta nizka zalega, kateri manjka vsak narodni čut, zahteva še od dr. Serneca dokaz za svoje avstrijskantsvo! — Imamo le en edin odgovor: »Fejte!

— **Klerikalne obljube za občinske volitve** so jako lepe; hočejo tlakovati ceste, za ubožne sloje vpeljati brezplačno kopelj itd. Kje bodo pa dobili potrebno pokritje? To nam »Straža« v posebni izdaji pojasnjuje: Z davkom na tujce, na luksuzna stanovanja in na avtomobile in druga vozila. Glej ga šmenta, skoraj bi bili prezrli Mariborčani najnovejšega finančnega genija, ki nam krije na tako komoden način ves milijonski primanjkljaj in nam še tako po ceni zasigura povrh toliko dobrega! Ampak tiček se lišpa z izposojenim perjem: Davek na tujce je mestni svetovet po ljubljanskem vzoru že sklenil, davek na avtomobile in vozila tudi, in sicer brez zaslug kakega klerikalnega svetnika. Nov bi bil le še davek na luksurijsna stanovanja. — Glede tega bi se dalo govoriti, ampak poprej bi bilo le treba misliti na hišne posetnike, ki pri stanovanjskih hišah silno doplačujejo in niso v stanu plačevati iz najemnine niti potrebnih popravil. Pa bodisi tudi: Da bi se s takimi davki, ki niti ne bi zadostovali za nov škropilni voz, rešile mestne finance, to naj pove »Straža« svojim backom, resen človek ne bo verjel v finančne zmožnosti klerikalnih kandidatov.

— **Mariborski socialisti** zadnji čas nimajo drugega dela, kot da v svojih listih napadajo v dolgovernih stavkih Demokratsko stranko in njene voditelje, ostali prostor pa polnijo s citati iz »Tabora«. V tem komodnem delu pa se izčrpuje vsa njihova energija, tako, da so pri tem celo pozabili na delo za občinske volitve. Poročali smo že, da so celo v Krčevini pozabili postaviti kandidatsko listo. Enako se jim je zgodilo tudi drugod. Pri volitvah so n. pr. imeli ogromno večino glasov v občini Gornja Poljskava, — za občinske volitve pa niti kandidatske liste niso postavili. Le tako naprej, nam je prav. Samo da se bo tisto otroče zabje napihovanje ravno tako razblinilo v prazen nič, kakor pri njihovih srčnih bratih-klerikalcih. Rdeče internacionalce tudi mariborski nemškutarji ne bodo rešili.

— **Klerikalne sleparije za občinske volitve se razkrinkujejo.** Kot ljubljansko, tako je tudi mariborsko tajištvo klerikalne stranke lanciralo v svoje časopise alarmantne lažnjive vesti, da ima že ogromna večina občin klerikalne odbore brez volitev. V svoji kratkovidni neumnosti so klerikalci takšne občine celo imenoma naštevati. Vedeli smo takoj, da je to slabo preračunan klerikalen manever, da bi pri ostalih občinah s to »vojo« zmago lažje agitirali, ker jim sicer nihče nič več ne verjame. In res se je na podlagi poročil, ki smo jih dobili iz nekaterih občin, izkazalo, da so se klerikalci v tistem poročilu »zmagoslavja« na celi črti prav impertinentno zlagali, kakor takozvani »Hochstaplerji«, ki pravijo, da imajo v žepu tisočake in milijonarje za sorodnike, pa morajo krasti, da se vsaj lahko najedo. Tako »debelo« so znali še samo avstrijski vojni poročevalci lagati. Po naših kmečkih občinah zlasti v mariborskem okraju so namreč naši ljudje napravili večinoma povsod kompromisne liste, ker so bili v to prisiljeni vsled velikega števila odbornikov, potem radi lokalnih razmer, marsikje so kmetje nastopili tudi skupno proti socialistom. Takšne kompromisne liste so različno krstili n. pr. gospodarska, na večjih krajih tudi Slovenska kmečka zveza, pri tem seve nihče ni mislil na klerikalno »kmečko zvezo«. Vse to pa so klerikalci v svojem »zmagoslavju« poročilu pobasali v malho SLS, čeprav tvorijo to ime le neznatno število občin, pa še pri tistih so to ime šele pozneje vtihotapili, čeprav so v odboru izrazili naprednjaki, demokrati, samostojneži in celo socialisti in komunisti kot n. pr. v občini Sp. Jakobski dol. Zg. Jakobski dol je vložil listo pod geslom gospodarske stranke, klerikalcev v tej občini sploh ni, ravno tako Zgornja Poljskava, v Bukovcu je nositelj liste samostojnež Petrovič, v Gaberniku klerikalcev sploh ni, razven, dosedanega župana, ki pa po svoji malomarnosti niti volilne pravice nima, — klerikalno poročilo pa označuje te občine kot popularne »čiste« SLS. Takšnih slučajev pa je še nebroj. — Le v prav neznatnem številu občin se je klerikalcem posrečilo ljudstvo prevariti — to pa precej po krivdi nedeljavnosti vodstva samostojne kmetijske stranke, ki si na deželi, kot se je sedaj izkazalo — preveč lasti posestno stanje napram demokratom. Demokratska stranka bo torej morala

v interesu napredne misli svoje delo na deželi oziviti.

— **V resnih političnih krogih** se zatrjuje, da je klerikalno volilno psovane vpriporjeno sporazumno z NSS, ker upajo zadnji, da dobijo oni vse tiste glasove, ki bi jih odtujili klerikalci demokratom s svojimi lažmi. Toda mariborski naprednjaki predobro poznajo kvalitete in delovanje tukaj in v Beogradu enih in drugih in se ne dajo oplasti in zbegati. Krogličico bodo vrgli v drugo škinjico.

Volilni boj se je vršil od naše strani ves čas v mejah dostojnosti. Vse trezno občinstvo je s tem našim nastopom skoz in skoz zadovoljno. To nam dokazujejo številni dopisi, ki jih dobivamo zadnje dni od naših somišljenikov v Mariboru, v katerih nam izražajo svoje veselje nad dejstvom, da nas vsa nesramna izzivanja klerikalcev ne spravijo iz ravnotežja. Demokratska stranka pridobiva ravno zaradi tega dostojnega tona dan na dan novih somišljenikov.

— **Podkupovanje uradnikov.** Sedanje vodstvo Stanovanjske komisije je začelo s temeljitim čiščenjem klerikalnega blata, ki se je nakopičilo pod vodstvom dr. Juvana. Ko je dr. Juvan odšel iz urada, so začeli ljudje vedno bolj odkrito izjavljati, da v imenovanem uradu ni bilo vse v redu, namigavali so o podkupovanju itd. Nemudoma so se izvršile potrebne izpremembe in pričrpani smo, da se zaupanje v urad vsed energičnih ukrepov, ki jih je vodstvo podvzelo, zopet vrne.

— **Gospodarska vprašanja** so v sedanjem volilnem boju najvažnejša. Mariborski trgovci in obrtniki vedo prav dobro, da jim nudijo samo demokratske lastno zastopstvo, ker kandidirajo poleg uradnikov na prvih mestih 6 trgovcev, obrtnikov in hišnih posestnikov. Klerikalci in narodni socialci pa nimajo nobenega zastopnika teh slojev na svojih listah. Kako morejo torej pričakovati, da bi dobili njihove glasove? Vsi meščanski volilci vržejo krogličico v drugo skrinjico.

— **Na dan volitev** imajo vsi javni nameščenci prosto, da lahko zadostijo svoji državljanski dolžnosti. Zato naj nikdo ne ostane doma, temveč se zaveda važnosti teh prvih volitev tukaj ob nemški meji in odda svoj glas stranki, ki je glavna zaščitnica narodnega in državnega edinstva, t. j. Demokratski stranki, koje škatljica je druga.

— **Dolžnost vsakega demokrata** je, da pride točno in zanesljivo na volišče in pouči vse svoje znanec, ki so volilci, da je demokratska skrinjica druga.

— **Vsak volilec voli na tistem volišču,** kjer je volil pri državnozborskih volitvah, torej na volišču tistega okraja, kjer je stanoval oktobra in novembra 1920. O tem naj vsak volilec obvesti svoje sosede in znanec ter jim pojasni, da je demokratska skrinjica druga.

— **Iz poročila o poslovanju** in računskem zaključku Mestne hranilnice v Mariboru v l. 1919, pod gerentstvom dr. Irgoliča. Da pokažemo javnosti vso brezvestnost klerikalnih lažnjakov okrog »Straže«, ki napadajo g. dr. Irgoliča ter mu očitajo zapravljajanje hranilničnega denarja in nekorektnosti, priobčujemo tu pohvalo, katero je izrekel upravni odbor hranilnice v računskem poročilu g. dr. Irgoliču, vodstvu, ki je sestojalo iz samih klerikalcev. Pohvala se glasi: »Neumornemu trudu gospoda gerenta dr. Frana Irgoliča, se ki je bil imenovan žal prepozno, se je s pomočjo novo nastavljenih vestnih slovensk. uradnikov posrečilo pri raznih denarnih zavodih izposlovati večje vloge, s katerimi se je uspešno zadovoljevalo dvigajoče vlagatelj. Na ta način si je hranilnica pridobila zopet delno zaupanje prihrankstva, katero je začelo svoje prihranke zopet nalagati pri hranilnici.« Podpis: dr. Karl Capuder, dr. Anton Jerovšek, dr. Josip Leskover, dr. Alojzij Juvan, Vlado Pušenjak, Ferd. Vincetič, Josip Golec, Julij Glaser, Jos. Dufek, Franc Fioč, Franc Starčič, Matija Abram. Pregledni odbor magistrata: dr. Josip Somrek, dr. Valjavec, Fr. Tomazič. K temu moramo še pripomniti: Odkar je bil klerikalni odbor razpuščen ter je prevzel gerentstvo zopet dr. Irgolič, je bilo zopet 2,544.163-63 K več vložnih nego dvignjenih.

— Zloraba gos'oljubja. Klerikalci so na volilnem shodu v Narodnem domu hujkali proti Srbom. Zlasti se je odlikoval v tem dr. Leskovar. Zgodilo se je to v isti dvorani, kjer je bil lansko leto pozdravljen naš regent. Mislimo, da to pač ne more biti po volji lastništva „Narodnega doma“, kajti žalostno je, da se to staroslavno središče Slovencev skrini s sramotanjem srbskega imena in narodnega edinstva. Naše mnenje je, da naj bo v prihodnje za tako razdiralno hujskanje dvorana Narodnega doma zaprta.

— Kdo se sme udeleževati po klerikalnih zahtevah političnega življenja? Trгоvec in obrtnik ne smeta imeti nobenega političnega prepričanja ali ga vsaj ne smeta nikjer javno kazati. Oba morata biti pokorne sluge vseh strank, ne smeta pa kazati vsaj nobene napredne barve, klerikalno bi še smela. Uradnik in učitelj sta hlapca ljudstva in sta po klerikalnem naziranju gotovo pristranska, ako sta demokrata. Kot klerikalca si smeta dovoliti vse. Kdo se sme torej udeleževati političnega življenja? Vsakdo, ako je klerikalec, nikdo, ako je demokrat. Narodne socialce pa smatrajo klerikalci za dvoživke, ki so danes tukaj, jutri tam.

— Volilna dolžnost za JDS. Vsi protidržavni elementi se vežejo, da bi dobili premoč nad demokratijo. Ker je v tem slučaju mirno delo v občini, kakor v državi izključeno, je dolžnost vsakega slovenskega naprednjaka, da gre danes pravočasno na volišče in voli stranko, ki edina jamči državi, deželni in občini miren razvoj. Vsak vrzi kroglico v drugo skrinjico!

— Nova politična zveza na izvidniku. Klerikalci, komunisti in narodno-socialci so zasnovali v Ljubljani ozko zvezo in intervenirajo pri vladi že skupno. Zlasti naše uradništvo bi prišlo v veliko nevarnost, ako bi se ta zveza razširila in dobila kak večji vpliv. Ker ravno sedaj se razpravlja o izrednem plaču in o službeni pragmatiki državnih uradnikov. Kakor hitro pa bi pri tem imeli klerikalci prste vmes, pade vse v roke, ker po klerikalnem naziranju imajo uradniki že itak previsoke plače. In sedaj se veže s klerikalci še NSS in se odreka s tem zastopstvu uradništva. Zato volite JDS!

— Klerikalne ženske bodo kontrolirale, kam bode mož vtaknil svojo volilno kroglico, katero stranko bode volil ženin itd. Tako trdijo vsaj klerikalci. Nič pa nam in svojim ženskam ne povedo, kako bodo dognale, kam je vigel mož kroglico, oziroma, kako bi naj preprečile, da jo vrže v drugo skrinjico, ko so vendar volitve tajne. Morda pa hočejo mobilizirati vse najgrše zarjavele device, vse tercijske in tretjerednice, da bodo stale ob vhodu na volišča ter s svojo klerikalno zunanostjo odganjale volilce. Pač drug način klerikalnega volilnega boja.

— Klerikalne zmage. V vsem marnberškem sodnem okraju dobijo klerikalci samo eno edino občino Remšnik v svoje roke, v vseh drugih bo sedel napreden župan. To so tiste klerikalne zmage, katerih je polna „Straža“, da bi odvrnila volilce od Demokratske stranke.

— Kontrast. Kako se lahko o eni in isti stvari sodi, je razvideti iz sledeče paralele: 1. Posebna izdaja „Straže“ z 22. aprila 1921 poroča, da je dr. Pivko prodal Slovence Italijanom in da je on kriv, da je na fronti, kjer je on poveleval, padlo na stotine najboljših slovenskih fantov in mož. 2. Sočasno s to „novico“ je dostavil vojni izaslanik Cehoslovaške republike v Beogradu, gosp. podpolkovnik F. Melichar, dr. Pivku najvišje odlikovanje z diplomom za zasluge, stečene v borbah proti Avstriji v svetovni vojni. Diploma s podpisom ministra Narodne obrane končuje s stavkom: „Ta vojni križ mu bodi izraz hvaleznosti naroda, ki nikdar ne pozabi žrtv, doprinesenih za njegovo osvobodjenje“.

— Proti Slovincem. Klerikalci volijo boj pri občinskih volitvah samo proti Slovincem. Le čitajte posebno izdajo „Straže“. O socialnih demokratih, katere podpira mariborska nemškutarija, je v isti številki najti komaj par ponižnih vrstic. Na shodu v Narodnem domu je dr. Leskovar snubil Nemce! To je narodna stranka, kakor mora biti! Z nem-

skutarji in socialisti hočejo voditi boj proti slovanskim naprednjakom. samo da bi zmagala črna kuta in duhovniška komanda.

— Klerikalni teror grozi trgovcem in obrtnikom! Celo gospodinje in kuharice bodo pazile kot zaupnice klerikalne stranke, kako bodo trgovci in obrtniki volili in vmes grozi bojkot klerikalcev, ki ne volijo z njimi. Kdo se ne smeje? Na kak način pa hočejo klerikalne kuharice, ki sploh ne smejo na volišče, kontrolirati volitve, ko tega niti dični zaupniki klerikalne stranke ne morejo storiti, ker je volitev na srečo tajna in nihče ne vidi, v katero skrinjico se kroglica izpusti. Ne gospoda, s takimi strahovi pojte ptičke in zajčke plašiti. Klerikalcev se v Mariboru ne bojimo čeprav so v pozni groznega Trockega ali Ljénina!

— Narodni socialci in klerikalci so postavili v Slov. Gradcu skupno listo proti demokratom in socialistom. Imajo torej tam 3 liste. Narodni socialci so igrali dvojno igro. Naglašali so venomer svojo naprednost, potihoma pa paktirali s klerikalci. V zadnjem trenutku so pa se zvezali z njimi in sestavili kandidatsko listo, ki ima označbo: SLS in NSS. V Mariboru igrajo isto igro.

— Uradnike in učitelje skušajo klerikalci odtujiti demokratom. Ob enem pa kričijo v isti sapi, da dobivajo uradniki in učitelji prevelike plače, da je to demokratsko razmetavanje državnega denarja in da davkoplačevalci tega ne smejo trpeti. Ali pa klerikalci res resno mislijo, da bodo izvalili s tem napadanjem uradnike in učitelje iz demokratske stranke v svoje ali v vrste svojih tajnih zavéznikov Narodnih socialcev. Smešno! Druga skrinjica je naša skrinjica!

— Dr. Leskarjeve svinje! Ker se klerikalci tako zaletavajo v dr. Pfeiferja, ki je hotel kriti izvoz svinjine in masti deficit, ki je nastal vsled tega, da se je mestnemu prebivalstvu pod lastno nakupno ceno prodajala moka in kruh in je takrat vsemogočni minister dr. Korošec izjavil, da daje raje vsakemu židu izvoznico ko mestu Mariboru (kako gorečo ljubezen je imel takrat klerikalni voditelj za Maribor, ki bi ga bil mogel rešiti z enim samim podpisom!) — je vendar-le dobro, da se spominjamo tudi dr. Leskovarjevih svinj! Te svinje pač čisto drugače smrdijo, so mestu nakopale velikanski deficit in še danes niso prodane. Najprej je dr. Korošec povzročil mestu velikansko škodo, potem še dr. Leskovar in sedaj se ponujajo ti ljudje mestu kot rešitelji! Volilci se bodo za take prijatelje lepo zahvalili.

— Kmetje se smejejo klerikalnim lažem o klerikalnih zmagah na deželi. Medtem ko so ob državnozbornskih volitvah dobili vsaj eno tretjino glasov, jih sedaj, ko se je sprejel kancelarograf, niti eno petino ne dobijo. Če pomislimo, da so bili klerikalci za časa zadnjih občinskih volitev razven kakih 10 občin absolutni gospodarji v vseh slovenskih občinah, je sedanjí njihov poraz naravnost katastrofalen. Razumljiv je njihov obup in njihova onemogla jeza, v kateri steklo grizejo okoli sebe. Znak blaznosti pa je njihovo pisarenje o „zmagah krščanstva“.

— Posebna izdaja „Straže“ za Maribor. Ker pri uradništvu „Straže“ vejo, da njih lista poštni človek v roko ne prime, če ni k temu primoran, so ga poslali po pošti vsakemu volilcu, da si dobro gleda nesramnost in podlost s katero ti ljudje blatijo vse, kar je poštenega v Mariboru in kar še ni prodalo svojega narodnega prepričanja črni internacionalci. S strahom so volilec sprejemali vsiljeno jim „Stražo“ a z gnjusom so jo odlagali, pa če je bil kak volilec dotedaj še v dvomu, za katero stranko bi glasoval, ga je posebna izdaja „Straže“ gotovo pripravila do tega, da svojega glasu prav gotovo ne bode dal klerikalni stranki. Mi smo Zebotu in kompaniji zelo hvaležni, da je volilecem v ti obliki povedal, da se klerikalna stranka poslužuje tudi v tem pogledu najnesramnejših sredstev v dosegu umazanih svojih ciljev. Kdor je prečital posebno izdajo „Straže“ in je kedaj simpatiziral z S. L. S., se tega danes prav gotovo sramuje, če ni duševno že popolnoma propadel.

— Stranka „nevolilcev“. Vozil sem se po železnici v Mariboru sta vstopila v isti voz dva gospoda. Začela sta se pogovarjati o volitvah v konstituanto ki so bile pred durmi, in o razmerah v državi. Seveda je bilo slišati vse polno tozob o slabih razmerah, o draginji, o

carini, o neurejenosti razmer. Oba sta bila edina, da je zadnji čas, da pridejo volitve in da dobijo državotvorne stranke večino. Eden potnikov, tujec, se je zanimal za volilne izglede v Mariboru. O, je odgovarjal drugi, v Mariboru je mnogo naprednih glasov in bo gotovo lep uspeh. Na vprašanje drugega, ali ima tudi on volilno pravico, je odgovoril Mariborčan: „Seveda, veš, pa jaz najbrž ne pojdem voliti. Jaz nisem za strankarstvo in se ne bi rad zameril. Potem pa moram tudi obiskati svoje sorodnike“. Takih „mož“ je bilo ob volitvah več, v Mariboru in drugod. Eden se ni hotel izpostavljati strankarstvu, drugi je imel prijatelja med klerikalci, tretji se je izgovarjal na trgovino ali obrt, čes, da mora biti z vsemi strankami, četrtemu eden izmed kandidatov (magari zadnji na listi) ni bil simpatičen itd. itd. In tako se je zgodilo, da je imela stranka „nevolilcev“ v Mariboru največ glasov. — Od volitev je izostalo nad 1300 volilnih upravičencev. Ni pa dvoma, da spadajo med te nevolilce ravno oni, ki najbolj na glas kažejo svojo nezadovoljnost z državo in njeno upravo. Vsak razsoden človek mora priznati, da je postopanje ljudi, ki samo kritizirajo, sodelovanja in sodgovornosti se pa ogibajo, obsojanja vredno. Dolžnost vsakega državljanja je, da se v javnem življenju udeležuje in da vsaj s svojim glasom pri volitvah pokaže voljo, da sodeluje potom stranke, kateri se pridruži, v izboljšanje javnih razmer. Kdor pa si ne upa iz katerega koli vzroka na volišče, si jemlje sam moralno upravičenost do kritikovanja in zabavljanja. Ne govorimo tu o kaki konkretni stranki, vsakdo ima pravico do samostojne politične orientacije. To pa lahko zahtevamo od vsakogar, da je toliko možat, da izpolni svojo držav. dolžnost. V posebni meri velja to za jutrišnje občinske volitve v Mariboru. Koliko se je od prevrata sem pisalo in govorilo o občinskem gospodarstvu! Koliko upravičenih in neupravičenih kritik je bilo slišati! Zdaj je torej čas, da se razmere uredijo, zdaj naj pridejo na dan vsi oni, ki mislijo, da so upravičeno nezadovoljni. Pa niso samo gospodarska vprašanja važna. Opetovano smo že povdarjali, da gre pri teh volitvah za slovenstvo Maribora. Do prevrata so na magistratu gospodarili Nemci, za njimi je prišel vladni Komisar. Komisarijat pa ne more biti stalna institucija; meščani morajo sami vstvariti mestno upravo. Ponosno se je vedno govorilo o slovenskem Mariboru. Jutri bomo videli, koliko je resnice in resnobe pri zatrevanju, da je Maribor naš. Zato kličemo vse Slovence, da se zanesljivo udeležijo občinskih volitev. Kdor bo ostal jutri doma, naj ne govori več o slovenskem Mariboru, njega bomo šteli med grobokope Slovenstva. Predvsem pa je dolžnost vseh naših somišljenikov-demokratov, da gredo polnoštevilno voliti. Stranka nevolilcev mora izginiti.

— Orli v Narodnem domu. Ni jih bilo tja v prejšnjih letih, ko je bil obisk Narodnega doma še javno priznanje slovenskega narodnega čuta v ponemčenem mestu. Prejšnjo nedeljo so prišli. Njihovo prvo dejanje, kaj je bilo? Govornik na orlovski „akademiji“ v Narodnem domu, v dolgih periodah govoreči s edmošolec, je povedal, kar je po vsebini orlovske literature bilo za pričakovati: Opljuval je Sokola. Odbor Posojilnice, ki je dovolil Orlom dvorano, se je menda nadejal, da bodo Orli toliko taktni da bodo v hiši, ki ni njihova, opustili svojo navado blatiti hišnega gospodarja in Sokola, ki je v tej hiši doma. (Temu nasproti konstatiramo, da se na nobeni sokolski prireditvi, kar se jih je tekom 14 let priredilo v Narodnem domu, ime Orla ni niti izreklo.)

— Iz trgovskih krogov. Med trgovci vre. S. L. S. koritarska politika raznih Sušteršijanecv ter zakrknjenih in zahrbtnih ljudi, ki se štulijo za voditelje, dasiravno nimajo nobene zmožnosti, je izzvala odpor vseh dobro mislečih trgovcev. Ti se namreč bojijo, da bi dovedla njih neumna politika do spora z veliko večino kupovalcev, ki so v vrstah J. D. S. Zato so se javno že dogovorili trgovci in obrtniki, da volijo soglasno Weixlna in Šostariča, ki jih je postavila za zastopnike trgovskega stanu J. D. S., ker le od te stranke pričakujejo podpore in gospodarskega napredka v mestu Mariboru. S.

L. S. trgovskega stanu sploh ne upošteva, ker ni postavila na svojo kandidatsko listo niti enega našega zastopnika, pač pa v svojem glasilu na najnesramnejši način napada trgovski stan.

— Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe. Tako je učil Krist, a njegovi nasledniki delajo ravno nasprotno. Gomile blata valijo v slepem sovraštvu na svojega bližnjega, ki jim je poleg vsega še celo rojstni brat. — Hijene ne obdelavajo huje svojih žrtv kakor ljudje, ki se nahajajo okoli „Straže“ svoje krvne brate. In take hijene v človeški podobi naj bi zastopale ljudske interese pri bodikateri državni upravi? Nikdar! Vsak razsoden in pošteno vzgojen Jugosloven vrzi 26. aprila kroglico v drugo skrinjico in s tem dokaži, da se ne strinjaš z načeli, ki bi jih hotele te hijene usiliti našemu mirnemu narodu.

— 24. april 1920. Včerajšnji „Naprej“ je izšel črno obrobljen. Članki so posvečeni žrtvam obžalovanja vrednih dogodkov na Zaloški cesti v Ljubljani. To je čin pietete in vsaka takšna gesta na grobovih — pristojna. Ali je res bila reakcija, ki jim je vzela življenje, in ali je bil napredek tisti, ki jih je gnal pred puške, to bo vedela povedati zgodovina. Pripomnimo pa samo to: Mnogi izmed onih, ki so bili takrat na vodilnih mestih komunističnega gibanja, so že tekom enega leta spoznali, da ni vse tako, kakor se jim je dozdevalo v njihovi revolucionarni vročnici. Čimbolj celijo ekonomske rane našega javnega življenja, tembolj popuša socialni delirij. Ostane pač socializem, a ostane tudi razvoj. Pot, katero gremo, ima mnogo stopenj in vsi poskusi, da jih narod preskoči tekom ene dobe, so se izjalovili. Žrtvam, ki so izgubile življenje, ker niso razumele te poti življenja in so hotele z roko zgrabiti fata morgano, ne pomaga noben manom več. Morda še pomaga živim, ki kujejo iz njihove smrti — kapital za stranko.

— Pobrezje in občinske volitve. Pri nas sta vloženi dve kandidatski listi: združena gospodarska in socialistično-komunistična. Glede strankine pripadnosti je na prvi listi izmed 48 odbornikov in namestnikov 42 demokratov, 5 klerikalcev in 1 socialist. Volilni boj bo hud, ker so socialni komunisti mobilizirali zadnjega pristaša, da glasuje zanje. Plaši jih pač bridko razočaranje, ki jih je doletelo s tem, da je 6 njihovih kandidatov odpovedalo svoj podpis in priglasilo svoj vstop v Demokratsko stranko. Narodni socialci imajo preveč opravka z organizacijo mariborskih uradnikov in nimajo časa za pobreške delavce, ki ječijo v komunističnih vrstah. Za tako delo so dobri demokrati. Pa brez zamere!

— Krčevina in občinske volitve. Krčevina je v resnici predmestje Maribora in z njim v tesni zvezi. Tekom časa postane gotovo del mesta. Zanimiv je bil tukaj volilni boj za občinske volitve. Edini stranki, ki sta resno posegli v ta boj, je bila socialistično-komunistična in demokratska. Ker mgoli v Krčevini vse polno prevratnih elementov, so sklicali demokratski zaupniki vse protikomunistične zaupnike na sestanek, kjer so sklenili soglasno, da postavijo skupno gospodarsko listo, ki bi imela 11 naprednih in 5 klerikalnih kandidatov. Gerent Inkret je začel po pristnem klerikalnem načrtu sestavljati takoj za hrbtom drugih posebno klerikalno listo, a mu je prišel demokratski zaupnik prezgodaj na sled ter opozoril druge na nevarnost cepljenja. Sešli so se zopet in konečno redigirali v istem razmerju določeno listo. Ker pa so na podlagi tega kompromisa priegnili na kandidatsko listo vse ljudi, ki v Krčevini nekaj pomenijo, niso mogli socialisti in komunisti sestaviti svoje liste. Ker je torej vložena samo ena lista, se volitve ne vršijo in je slovenska kompromisna lista v celoti izvoljena. Župan bo slovenski naprednjak in klerikalec in komunistom je v naši občini za vselej odklenalo.

— Ruše in volitve. Pri nas se je naselilo nebroj delavstva. Socialisti iz Maribora so jih spravili z lahkoto v svoj tabor. Zastonj smo čakali, da bi prišli zastopniki narodnega delavstva, ki se senčijo pod zastavo NSS in sklicujejo skoraj vsak teden javen shod v Narodnem domu v Mariboru, da rešujejo mariborsko uradništvo — ni jih bilo in organizacijo delavstva so vršili socialni demokratje in komunisti. Ob volitvah smo morali delati kompromise z njimi, narodnih socialcev ni bilo. Sestavili smo kompromisno listo: 8 socialistov, 4 klerikalci, 4 naprednjaki. Po krivdi zaspanih narodnih socialcev, imajo polovico občinskega zastopa socialisti. Zato pa bo NSS izrgala v Mariboru nekaj glasov — demokratom in „narodnosti“ bo rešena.

— **Limbuški republikanski komunisti.** To se glasi strašno smešno, a je vendar resnica. Tamošnjega nemškutar-skega veleposelnika sinova sta stopila taki čudni stranki na čelo ter sestavila iz vseh mogočih nezadovoljnih kandida-tov listo. A imela sta smolo. Hotela sta poleg viničarjev in delavcev imeti zaradi večje privlačnosti tudi nekaj kme-tov. Ker jima ni hotel nobeden podpi-sati liste, pa sta kar sama podpisala 4 kmete. Na pismen protest prizadeli je uvedlo okrajno glavarstvo preiskavo. Da se ogne republikanski komunist-velepo-selnik državnega pravdnika, je kandi-datno listo umaknil. Radi tega obvelja kompromisna narodna lista brez volitev. Trdna večina je v naprednih rokah.

— **Cesta Čmurek—St. Ilj.** Da odpo-more neugodnim prometnim razmeram na našem obmejnem ozemlju, je mini-strstvo za javna dela določilo 2 in pol milijona K za gradbo ceste Gornji Čmurek—St. Ilj.

— **Tranzitni promet med Radgono in St. Iljem.** Dne 6. maja se vrši v Celovcu konferenca o ureditvi prometa med Avstrijo in Jugoslavijo. Ob tej priliki bi prišlo v razgovor tudi vprašanje jugoslov. tranzita med Radgono in St. Iljem (črta Ljubomer-Maribor). Čas je že, da se ta zadeva, ki silno ob-težkoča razmah gošpodarskega življe-nja na delu naše severne meje, uredi tako, da bodo zaščiteni naši interesi.

— **Slovenski večer v Pragi.** 21. t. m. se je vršil pod protektoratom Ivana Hribarja in dr. Karla Kramara slovenski večer s predavanji in petjem. Senator Sokol je govoril o Slovanstvu. Nastopilo je tudi več umetnikov s pevskimi točkami.

— **Na svatbi Kamenšek-Tavčar** se je nabralo za Jugoslovensko Matico 150K.

— **Iz Pobrežja.** G. Keku, gerentu, je obolel v petek na cesti konj in ga je moral na mestu zaklati. Mož trpi ve-liko škodo.

— **Hoče.** Gostilno in mesarijo po-leg cerkve je prevzel zaveden Slovenec g. Jožef Stare iz Bohinjske Srednje vasi. Včerajšnje otvoritve so se udeležili gostje od blizu in daleč. Sokoli iz Maribora, ki so bili na izletu v Hočah, so priredili par telovadnih vaj.

— **Zadružna banka.** Splitska Zadr-žna banka, ki stopnjema razteza svoj delokrog na vse pokrajine naše domo-vine in je v kratkih presledkih ustano-vila svoje podružnice v Novem Sadu, Zagrebu in Mariboru, si je stavila nalog, da pritegne v svoje kolo vse v posame-znih krajinah že obstoječe zadrugarske organizacije — zadružne zveze. Enako se je zgodilo to med mariborsko podru-žnico te banke in celjsko Zadružno zve-zo, kjer je nastopilo razmerje koopera-cije. In danes se že vidi, kako potrebna je bila udeležitev te ideje, ki bo znatno pomagala razvoju zadrugarske vzajem-nosti in naši gospodarski osamosvojitvi. Ker Zadružna banka ne temelji na ka-pitalistični podlagi, ampak je povsem neosebno podjetje, ki ne išče svojih dobičkov v koristilovskih spekulaci-jah, marveč obsega njeno delovanje le koristi včlanjenih zadrug, mora ure-diti svoje poslovanje na način, ki nudi klienteli znatne prednosti pred drugimi sorodnimi zavodi. Sredstva Zadružne banke so krepka in viri izredno veliki, ker ima za seboj ne le vse zadružne organizacije Dalmacije (nad 300), kjer velja kot najmočnejši denarni zavod, ampak združuje s svojimi podružnicami tudi zadružništvo drugih pokrajin naše države in se pričena njen delokrog razširjati tudi na Bosno, Hercegovino in Srbijo, kjer bodo povsod že v kratkem dozorele predpriprave za ustanovitve podružnic Zadružne banke.

Kultura in umetnost.

x **Predavanje** Marib. sl. ženskega društva. Predavanje g. prof. dr. Riba-riča, ki se je imelo vršiti pretekli pon-deljek, se vrši danes v ponedeljek dne 25. t. m. ob 20 uri v mali dvorani Nar.doma. Govoril bo o Ivanu Mažuraniču in njegovem epu »Smrt Cengić-age«. Na podlagi tega epa je osnovana isto-imenska Ogrizovičeva drama, ki jo bo uprizorilo naše gledališče še v tej se-zoni. Opozorjamo na to in vabimo cenj. občinstvo, da se predavanja udeleži. Odbor.

x **»Sport«.** Izšla je 17. številka tega izborna urejevanega sportskega glasi-la. Prinaša sledeče članke: E. R., Konj-ski sport v Jugoslaviji. — Prireditve sportne zveze v Ljubljani. — Petin-dvajset let olimpijskih iger (1896-1921). — Pregled VII. olimpijade v Anverzu. — Prvenstvo Avstralije v plavanju. — Water — polo. — Nogomet. — Lahka atletika. — Konjski sport. — Kolesar-stvo, motociklistika. — Avtomobilisti-ka. — Vodni sport. — Zimski sport. — Službene objave. — Razno. — Več za-nimivih ilustracij.

Sloven. narodno gledališče.

Repertoire bodočih dni:

V torek 26.: »Netopir«. Ab. B.
V sredo 27.: »Ekrinocijo«. Ab. C.
V četrtek 28.: »Razvalina življenja«. Ab. C.
V petek 29.: Zaprto.
V soboto 30.: »Ulica št. 15«. Ab. A.

Sokolstvo.

o **Pragersko.** V nedeljo popoldan je imel pragerski odsek mariborskega Sokola na lepem šolskem telovadišču prvič telovadbo. Mladina je bila tako ne-strpna, da je bilo že uro pred javljen-jem začetkom polno. Mariborski Sokol je k sreči poslal kar štiri vaditelje, ki so imeli celo popoldne polne roke dela, kajti vsega skupaj je telovadilo 80 So-kolov in naraščaja. Solska mladina je bila skoro polnoštevilno zbrana. Telo-vadba je vzbudila nad Pragarčani toliko zanimanja, da je bilo okrog telovadišča polno gledalcev. Posebno stariši so bili veseli svojih otrok. Odsek je prejel že čez 1000 kron prispevkov. Tudi med odraslo mladino vlada toliko navdušenje za Sokola, da bomo imeli na Prager-skem v kratkem gotovo eno najmočnej-ših sokolskih društev v mariborskem okrožju.

Sport.

: **SK Korotan I : SV Rapid komb.** 2 : 5 (1 : 2). Minulo nedeljo se je od-igrala na Rapid-prostoru navedena tekma v kateri se je »Korotan« odlikoval po požrtvovalnosti in deloma dobri skupni igri. Bistvo Rapidove igre sta prevzela nase nova dunajska igralca »Rapida« Milošič in Richter. Richter-a je sodnik g. Sepec v drugi polovici igre vsled dejanskega napoda na člana »Korotan-a« izključil. Udeležba občinstva precejšna.

: **SK Svoboda I : SSK Maribor I** 0 : 3 (0 : 1). Ob pol 11. uri se je od-igrala na Maribor-prostoru prijateljska tekma omenjenih klubov. »Maribor« ni nastopil komplet. Igra je bila lepa. Pri »Mariboru« Stauber najboljši, pri »Svo-bodi« nesporno vratar. Koti 2 : 8 za »Maribor«. Sodnik g. Nemec.

: **Prvenstvene tekme.** 24. t. m. sta pričele rezerve »Rudečih 11« in SV »Rapida«. Igra je bila zelo primitivna in pomanjkljiva. Zmagale so rez. »Rapida« z rezultatom 0 : 4 (0 : 3). Koti 0 : 7 za »Rapid«. Ob 16. uri nastopi Sportvere-inigung »Rapid« I in »Rudeča 11« I. Prva polovica igre konča 0 : 0. V drugi polovici popušča »Rudeča 11« ter podleže končnim rezultatom 4 : 1 za Rapid. Sodnik g. Suput je sigurno vodil igro. Občinstva je bilo veliko. S to igro si je zagotovila Sportvereinigung dve velevažni točki v pomlad. prvenstvu Slovenije oziroma Maribora.

: **Na Klopnem vrhu** (1335) ima Ma-riborska podružnica Slov. plan. društva svojo kočjo, katera bo celo leto oskrbo-vana. Ker je pa kočja še popolnoma prazna, treba isto opremiti s posteljami, pohištvo, posteljnimi in drugim perilom, jedilnim orodjem, raznim posodam, sploh z vso opremo, ki je potrebna, da se ko-čja uredi kot človeško bivališče. V raznih

planinskih kočah najdejo se sobe z imeni v trajen spomin, da je dotičnik opremil sobo. Vsled tega se obrača podružnica do planinstvu naklonjenih rodoljubov, da ji isti po svojih močeh priskočijo z darili na pomoč. V kratkem se bodo zglasili pri posameznih odposlanci po-družnice z nabiralnimi polami ter bodo prevzeli pripravljena darila, ki se potem objavijo v tukajšnjih časopisih. Planinski pozdravi! — Odbor.

Demokratska stranka

ima v celotni državi odloču-jočo moč in veliko zaslembo. Kdor hoče sebi in svojemu stanu dobro, vrže kroglicjo v drugo skrinjico.

Druga skrinjica je demokratska!

Najnovejša poročila. Odgoditev sej konstituante.

LDU Beograd, 24. aprila. Na-menda dobil besedo minister dr. Draš-čelniki parlamentarnih skupin so se snoči sporazumeli, da se v sredo, dne 27. t. m., odgodijo seje konstituante do 9. maja t. l. Načelna debata s prijavlje-nimi 60 govorniki bo torej trajala še 7 dni, in sicer 25., 26. in 27. aprila ter 9., 10., 11. in 12. maja. Dne 12. maja bo na-čelno glasovanje o sprejemu ustave.

LDU Beograd, 24. aprila. Na ju-trišnji seji konstituante bo g. dr. Trumbić končal svoj govor. Za njim bo pogajanj.

Slovesno zasedanje otoka Krka.

LDU Kraljevica, 24. aprila. — Včeraj se je pričela izročitev oblastev na otoku Krku. Ob 5. uri zjutraj je od-plul iz Bakra parnik »Sloboda« s skup-nim uradništvom, ki bo danes in jutri prevzelo oblast v svoje roke, in takoj začelo z rednim delom. Pred »Slobodo« je odplul parnik »Uskok«, ki je včeraj prevzel vse pristaniške urade. Ob 10. uri dopoldne je »Sloboda« priplul v Krk, nakar so se italijanski delegati uradno seznanili z našimi. Potem pa se je pričela izročitev uradov. V pri-stanišču sta bili usidrani dve italijan-ski torpedovki. Naše prebivalstvo v mestu je navdušeno, Italijani pa so po-trti. Snoči so po vseh ulicah, po flaku in po hišah nabili napise: »Smrt Jugo-slaviji« itd. Po izročitki uradov v Kr-ku je parnik »Sloboda« odplul proti Puntu, kjer so ga slovesno sprejeli. — Italijanski karabinijerji so se umakni-li v vojašnico in se niso prikazali. Tudi v Puntu so bili uradi izročeni. »Slobo-da« je potem krenil v Baško, kjer je pričakovalo parnik mnogoštevilno pre-bivalstvo. V Baški je bila prva skrb, da se je takoj vzpostavila brzojavna zveza s kopnim. Ze od poprej je obsta-jal kabel, ki so ga pa Baščani skrili v morje, da ga ne bi odvzeli Italijani. Sa-stavila se je takoj ekspedicija, ki je od-šla na lice mesta in kabel dvignila. V mestu so pa hitro popravili brzojavno droge, da bi se vzpostavila brzojavna zveza na otokih. Italijani pa so porabo brzojava zabranili, češ da otok še ni uradno izročen naši državi. V mestu in po vsem otoku vlada silno navdušenje ljudstva. Včeraj se je povsod nastavilo naše uradništvo, ki je prevzelo urade. Parnik »Sloboda« se je vrnil v Bakar, ter bo jutri zjutraj vkrcal orožništvo in finančno stražo, nakar se povrne na otok, kjer se bo jutri izvršila slovesna predaja otoka Krka.

Tirolska za priklopitev k Nemčiji.

LDU Innsbruck, 24. aprila. Izid ljudskega glasovanja (za priklučitev k Nemčiji): Innsbruck mesto 33.954 da, 472 ne, 134 glasovnic neveljavnih. Od glasovalcev, dospelih od zunaj: 2139 da, 5 ne; Kufstein 8899 da, 71 ne; Lan-deck 9654 da, 342 ne. V volilnih okrož-jih Kitzbühel, Innsbruck dežela, Reut-te, Lienz izid še ni ugotovljen.

DKU Inomost, 25. aprila. Izidi ljud-skega glasovanja: Končni izid iz okraja Kitzbühel 13.387 za, 44 proti. Dospel še ni izid iz ene občine. Okraj Reutte 5485 glasov za, 304 proti. Iz Lienza še ni dospel nikak uraden izid. Kakor se posname iz listov, je tam glasovalo 13.540 za, 84 pa proti.

Sestanek v Hytheju.

DKU Pariz, 24. aprila. Posebni poročevalci Agence Havas poročajo iz Limpne: Prvi sestanek med Lloyd Ge-orgom in Briandom je potekel vsesko-zi prirčno. Vzlic temu, da se glede po-teka sestanka vzdržuje tajnost, ni no-benega dvoma, da sta razpravljala o najnovejših predlogih nemške vlade, pri čemur se je Lloyd George omejil na gotova vprašanja, ne da bi za danes podal kako izjavo.

DKU Pariz, 24. aprila. Posebni poročevalci »Agence Havas« javlja iz Hytheja: Lloyd George in Briand sta okrog poldneva nadaljevala s posveto-vanjem o reparacijah. Angleški stro-kovnjaki so podali svoje poročilo o zadnji noti nemškega državnega mini-stra dr. Simonsa. Bertelok je podal pre-

DKU London, 24. aprila. (Reut) Uradno se razglša: Na posvetovanju v Hytheju se je najprej vršil splošen razgovor. Francoski predlogi, kateri je Bertelot predal v spomenici, pride-jo najprej v pretres. Neka brzojavka javlja, da je Nemčija pripravila novo noto, katera pa dozda še ni dospela.

Avstr.-jugoslov železniška konferenca.

LDU Beograd, 24. aprila. Av-žili železniške konference radi uredit-strijska vlada je stavila naši vladi ve prometa med našo državo in Av- predlog, da se določijo delegati, ki naj bi se začetkom maja v Celovcu udele-

Ne volite strank,
ki v državi nič ne pomenijo in ki govorijo doma drugače kakor v Beogradu, ker s tem samo slabite napredno slovensko misel v Mariboru. Druga skrinjica je demokratska.

Pogreb kosti povešenih čeških legijonarjev.

LDU Beograd, 24. aprila. Povo- dom pogreba kosti 42 čehoslovaških le- gijonarjev, ki so jih Avstriji obesili na italijanski fronti, je ministerski predsednik Pasić poslal predsedniku čehoslovaške vlade tole brzojavko: V imenu kraljevske vlade in vsega na-

šega naroda, ki je v borbi za osvoboje- nje od Habsburžanov doprinesel iste žrtve s hrabrim čehoslovaškim naro- dom in hrabrimi zavezniki, hitim, da izkažem največjo čast čehoslovaškim mučenikom junakom, katerih smrt z vami skupno objokujemo.

Albanci se pripravljajo.

DKU Atene, 24. aprila. (Agence centralo na treh točkah Epirske mej Athen) Zanesljiva poročila javljajo, da in si tam pripravljajo utrdbе. se je kakih 5000—6000 Albancev kon-

Fašistovski nemiri na Tirolskem.

DKU Inomost, 24. aprila. Po ve- steh iz Bocna so se vršili tamkaj med fašisti in nemškimi kmeti, ki so prišli na sejem, spopadi. Ena oseba je bila ubita. 43 ranjenih, med temi 8 težko. V mestu vlada velik nemir. Ko so došle te vesti v Inomost, so se ukiniteli večerni koncerti po kavarnah in zborovanje radi ljudskega glasovanja. Pred italijanskim konzulatom so se vršile demonstracije ter se je pelo nacionalne pesmi. Do resnih incidentov ni prišlo.

DKU Inomost, 25. aprila. Novine poročajo o bocenskih dogodkih: Na ve- seličnem programu bocenskega sejma je bila tudi povorka narodnih noš, kar se je nameravalo že zdavnaj in so oblasti tudi dovolile. Ko je prišel sprevod, na- sledni trg, so ga prebili fašisti. Udele- ženci sprevoda so se uprli demonstiran- tom in so skušali kršilce miru pregnati. V tem trenutku so padli strelji. Nastala je strahovita panika. Fašisti so imeli priprav- ljene bombe ter jih zagnali med ljudstvo. Streljali so tudi z revolverji. Zmeda, ki

Razširjenje kolodvorov.

LDU Beograd, 24. aprila. Gospodar- ski komite ministrov je sklenil, da se v vsi hitrejšega carinjenja razširita žele- zniški postaji v Beogradu in Zagre- bu. da se za vojsko nabavi perilo v državi,

Sestanek Vrhovnega sveta.

DKU London, 24. aprila. Pogovor Havas" poroča iz Lympe: Lympeška obeh premijerjev je bil danes ob 6. uri 15 minut končan. Sklenjeno je bilo, da se sestane prihodnjo soboto v Parizu Vrhovni svet. V slučaju pa, da bi se stavkovna kriza v Angliji do tega dne ne izboljšala, radi česar bi Lloyd George ne mogel zapustiti Londona, bi se sestanek vršil v Londonu.

DKU Pariz, 24. aprila. „Agence Havas“ poroča iz Lympe: Lympeška konferenca je imela značaj pripravnega razgovora. Pred sestankom interaliirane konference se sestanejo v Londonu go- spodarski in finančni izvedenci skupno z angleškimi tovariši, da se posvetujejo o podrobnostih načrta akcije v Porurju. Nov pohod aliirahcev proti Nemčiji bo neizogiben, ako ne bo še pravočasno predložila zadovoljive predloge.

Generalna stavka po vsej Italiji.

DKU Dunaj, 25. aprila. Kakor po- ročajo listi iz Inomosta so po poročilu gene- neke brzojavke iz Bocna stopila danes v generalno stavko vsa delavska udru- ženja Italije. Zeleniški promet je popol-

noma ustavljen. Tudi delavstvo Triden- tinske Benečije se je pridružilo gene- ralni stavki. Vzrok novega gibanja leži v pasivnem zadržanju vlade napram divjanju fašistov in nacionalistov.

Fašistovska divjanja na Cresu.

LDU Bakar, 24. aprila. Iz Cresa Predvčerajšnjim so fašiti uprizorili veliko se doznava, da vršijo tamkaj Italijani demonstracijo proti Jugoslovenom in napram našemu narodu silen teror. zažgali Narodni dom.

Volitve na Nižjem Avstrijskem.

DKU Linc, 25. aprila. Pri včeraj- snjih volitvah v nižje-avstrijski deželni zbor je bilo izvoljenih: 32 krščanskih

Davek na poslovno obrt.

LDU Beograd, 24. aprila. Finan- čnemu svetu je predložen v razpravo zakonski predlog o davku na poslovni obrt. Tako bo ta davek, ki se je do- sedaj pobiral uredbenim putem, uza- konjen.

Železniške stavbe.

LDU Beograd, 24. aprila. V direkciji za zgradbo železnice so dovršeni načrti za zidanje stavb v področju zagrebskega ravnateljstva, da se bo v njih nastanilo železniško osebje. Z delom bodo takoj pričeli.

Pogodba med Poljsko in Nemčijo.

DKU Berlin, 23. aprila. (Wolf.) Pogodba med Poljsko in Nemčijo o prehodnem prometu se je podpisala dne 21. t. m.

Ne verujte puhlim frazam in nesramnim lažen nasprot- nikov! Klerikalci in komu- nisti nam ne smejo v Mari- boru gospodariti! Druga skrinjica je naša!

Razno in humor.

Tudi London dobi svoj nebotičnik. Harry Gordon Selridge, ameriški trgov- ski princ v Londonu, je sklenil zgraditi v rečenem mestu veliko departementno prodajalno. Poslopje bo sicer le šest nadstropij visoko, toda imelo bo stolp, ki se bo dvigal 450 čevljev v zrak, kar bo najvišje poslopje v najobširnejšem mestu sveta. Poslopje bo imelo 500 čevljev široko pročelje in stolp bo meril 70 čevljev v kvadratu. — Londončani zares potrebujejo kak babilonski stolp, ker je zares žalostno, da bi največje me- sto na svetu ne imelo nebotičnika.

Mikrob „spalne bolezni“ najden. Dr. Kling, voditelj državnega bakteri- ologijskega laboratorija, poroča, da je odkril mikrob, ki povzroča spalno bo- lezen. Dognal je tudi, da je bolezen kužna. Dr. Kling je vcepil domačim zajcem v kri snov, katero je odvzel iz možgan ljudi ki so umrli za spalno boleznijo.

Brez argumenta. V nekem kine- matografskem študiju v Los Angelesu je bil zaposlen tudi črnc. Tega je hotel direktor porabiti v neki novi ko- mediji z divjimi zvermi. „Vi zlezete v po- steljo“, je rekel direktor, „in potem bomo spravili k vam še leva. To bo imeniten prizor“. „Kaj, lev z mano v posteljo!“ je vpil preplašen črnc. „No, sah! Takoj pustim službo.“ „Toda“, je sprotetiral direktor. „Ta lev ti ne bo storil nič zalega. On je bil vzrejen z mlekom“. „Tudi jaz sem bil vzrejen z mlekom“, je dejal črnc, „toda zdaj jem meso.“

Krščanska smrt. Neki duhoven je najel Irca, da mu očisti klet. Iz mračne kleti je prinesel Majk zaboj praznih ste- klenic šampanjca. Eno za drugo je skrbno vzel iz zaboja in pogledal, če ni kaj ostalo v nji. Duhoven, ki je stal blizu, je žalostno odkimal z glavo: „Nič ni več z njimi, Majk. Vse so so mrtve.“ „Da“, je rekel Majk in si obrisal solzne oči. „Edino, kar me tolaži je to, da so imele pri sebi duhovna, ko so umirale.“

Koliko je zlata in papirnatega de- narja na svetu. Za časa odkritja Ame- rike je znašala vrednost vsega zlata na svetu približno 850 milijonov frankov. Po preračunih strokovnjakov, posebno nemškega strokovnjaka dr. Soetbeer- ja, je znašala vrednost zlata koncem l. 1850 čez 50 milijard frankov, a po po- datkih koncem leta 1911, se je cenila vrednost vsega zlata na okroglo 74 mi- lijard frankov. Ker znaša letna pro- dukcija zlata približno 2 milijardi, se zamore trditi, da znaša vrednost vse- ga zlata koncem 1920 okroglo 90 mi- lijard frankov. Težina vsega tega zlata približno 26 milijonov kilogramov. — Računajoč normalno nosilnost železni- škega vagona na 10.000 kilogramov, bi napolnilo vse to zlato 2600 vagonov, oziroma 52 vlakov po 50 vagonov. Od te množine spada na zlato predelano v umetninske in industrijske svrhe približno 50 milijard frankov, a približno 40 milijard frankov je kovanega zlata in zlata v palicah (Barren), predstav- ljajočega denar oz. denarno fundacijo. Pred svetovno vojno je znašala vred- nost kovanega zlata in zlata v palicah okroglo 17 milijard frankov. Zanimivo je razmerje kovanega zlata in zlata v palicah k papirnatemu denarju pred vojno in danes. Pred vojno je bilo v svetovnem prometu okroglo 37 mi- lijard, a danes je v prometu okroglo 335 milijard papirnatega denarja (brez Rusije, Poljske in Madžarske). Zlati pokritje papirnatega denarja na vsem svetu je znašalo torej pred vojno okro-

glo 46 odst, a danes znaša nekaj čez 11 odst. Nastaja resno vprašanje, bo- li moglo zlato še nadalje služiti kot fun- dacija papirnatega denarja, ali pa bo treba najti mogoče kako drugo formo kritja za papirnat denar. S tem vpra- šanjem se resno bavijo narodno-gospo- darski učenjaki in strokovnjaki, ne da bi bili že prišli do rešitve tega težkega problema. Prevladuje prepričanje, da bi se moralo priti do internacionalno pokritih oz. garantiranih bankovcev, s čemur bi bilo rešeno tudi vprašanje valutarnih diferenc in velikih razli- čnosti cen blagu in življenjskim potreb- ščinam v posameznih državah. Zdi se, da je pot do tega cilja še dolga. Pred- vsem bi morali prenehati politični in gospodarski imperijalizmi in z njimi militarizem. Da bi se ta cilj uresničil, pa še v doledni dobi ni upati.

Emancipacija žen v Indiji. V Evro- pi se mudita sedaj na študijskem poto- vanju sir Edvard in Lady Bose. Lady Bose je prva Indijanka, ki je dovršila medicinske študije ter je ustanovila v Kalkutti prvo višjo dekleško šolo. Ne- kemu pariškemu novinarju je izjavila o položaju indijskih žen sledeče: »V Bombayu imajo ženske občinsko pra- vico. Dobro pa je treba razločevati med mohamedankami in budistinjami. Če tudi so mohamedanke izobražene, se vendar ne marajo gibati prosto in ne gredo nikamor brez pajčolana. Budi- stinje so svobodnejše in v Kalkutti jih je že 8—9 odvetnic oziroma zdravnic. Postave za ženske so v Indiji milejše kot v Evropi. Bile so pa to že tudi te- da ko je bila žena v Evropi še sužnja. Soproga je v Indiji vedno prosto raz- polagala s svojim imetjem. Indijke so bile tudi že v starih časih naobražene ter so se že od nekdaj znanstveno u- dejstvovali. V starem veku imamo že ženske avstronome in matematike, ki niso zaostajali za moškimi. Gotovo se še sedaj nahajajo v Indiji analfabetke, a njihovo število je dosti manjše od moških analfabetov. — Pa tudi analfa- betke niso neizobražene. Najprepro- stejša ženica recitira stare indijske epe. Prizadevanja moderne ženske omi- ke pa najdejo v Indiji obilo odmeva.« Lady Bose se vrača sedaj domov, kjer bo vse nove ideje, ki jih je spoznala na svojem potovanju skušala uresničiti.

Moderne hiše. Konečno se jima je posrečilo, da sta našla stanovanje v o- kolici Chicaga. Dobila sta seveda le po- lovico hiše, ker v drugi polovici je že nekdo drugi stanoval. Bilo je treba o- besiti na stene nekaj slik. Ena med nji- mi je bila premajhna, da bi visela z okvirja stene pod stropom. Po prev- dardu je mož sklenil, da zabije v sredo stene žebelj. Ko je zabijal, je stala mla- da žena poleg in pazila. Komaj je kon- čal delo, že se oglasi trkanje na vra- tih. »Oh,« je rekla mlada žena, »Mr. Nextdor je gotovo ga je vznemirilo tvoje razbijanje.« Mr. Komaj poročen je odprl vrata in se hitel opravičevati. »Ne, ne,« je menil Mr. Nextdor. Za ropot se ne brigam. Prišel sem le vpra- šati, če smem obesiti kak sliko na isti žebelj, ki je pogledal skozi steno v moji sobi.«

Urednikovo ugibanje. Vodilni me- ščan v nekem manjšem mestu je zbolel nenadoma na vnetju slepiča in moral je v bolnišnico, da ga operirajo. Ured- nik tamošnjega lokalnega lista je pri- občil o tem sledečo notico: »Naš pri- ljubljen in v obče spoštovan someščan James L. Brown je danes moral v bol- nišnico. Ima vnetje slepiča in operiral ga bo doktor Jones. Brown bo zapustil ženo in dva nedorastla otroka.«

Ouch! Pri izpraševanju je bil profe- sor kemije neprimerno oster z nekim dijakom, katerega očitno ni maral. Ob koncu mu je podal še sledeče vpra- šanje: »Povejte mi sedaj kaj o prusični kislini.« »Prusična kislina,« je rekel dijak, »je izredno hud strup. Če bi spu- stil eno samo kapljico na vaš jezik, pa bi umorila psa!«

Zahtevajte v vsaki go- stilni „Tabor“.

kavčuk-petniki za čevlje.

Obrtniki!

Demokrati so edini zaščitniki trajno naseljenega samostojnega obrtnika. Oni kandidirajo tri Vaše zastopnike na prvih mestih. Volite svoje može in vrzite krogličico

v drugo skrinjico!

Gospodarstvo.

g Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 22. aprila 1921 se je pripeljalo 82 ščetinarjev in 3 koze. Cene so bile: Za plemenske svinje 1 kg žive teže od 26 do 30 K; za polpitane za zakol 1 zaklane osnaženo 30 K; mladi praseta 6—8 tednov stari komad 280 do 400 K; jesenski praseta komad 500 do 900 K. Razprodalo se je večinoma vse.

Tržne cene. Dunaj: Jugoslovenska koroza ne prihaja v poštev, ker so pogoj iz La Plate ugodnejši. — London: Baker. Standart 69 $\frac{1}{8}$, cink 160 $\frac{1}{8}$. — Chicago: Pšenica maj 121 $\frac{1}{4}$, julij 105 $\frac{3}{4}$, koroza maj 55 $\frac{3}{8}$, julij 59 $\frac{1}{4}$, oves maj 35 $\frac{1}{8}$, julij 36 $\frac{3}{4}$.

g Nova uvozna tarifa. Iz Beograda se poroča, da bo te dni objavljena nova uvozna tarifa z vsemi dopolnili in spremembami. Ko stopi ta tarif v veljavo, se davek na poslovni obrt pri uvozu ne bo več plačeval na carinarnicah. Finančno ministrstvo bode ukrenilo drug način, kako se bode v bodočnosti plačeval ta davek.

g Potrdila za brezcarinski nvoz. Ministrstvo industrije in trgovine, oddelek za industrijo, je izdalo naredbo, po kateri je le ono kompetentno za izdajanje potrdil, da se določni predmeti ne izdelujejo v naši državi in da so toraj carine prosti. Tozadevne prošnje se imajo poslati toraj le na imenovani oddelek, jih kolkovati s 2 dinarji ter priložiti 5 dinarjev za odgovor. Vse prošnje se rešijo še isti dan prihoda.

g Direktni blagovni vozovi iz Trsta v Romunijo. Vsled velikih težkoč, s katerimi se imajo boriti tržaški odpremniki radi dopušljanja svojega blaga v Romunijo, se je odločilo največje tržaško špedicijsko društvo, da uvede za Romunijo lastne vagone. Tudi italijanska vlada jih bode podpirala pri njihovih težnjah. Ti vozovi bodo odpremljeni iz Trsta vsakih 14 dni.

g Poljska petrolejska industrija. V Pariz je dospel Bernard Diamant, delegat poljske vlade, da razpravlja o modalitetah, po katerih bi francoski finančniki vzeli v zakup poljske petrolejske vrelce. Listi poročajo, da so zainteresirani francoski industrialci složni v svojih propozicijah, ki jih bodo stavili poljskemu delegatu.

g Zvišanje obrestne glavnice v Avstriji. Avstro-ogrska banka je sklenila zvišati svojo obrestno glavnico od 5 na 6 odst. z motivacijo, da privatne stranke v vedno večjem številu zahtevajo kreditov. Ta namera bode na vsak način vplivala na obrestno politiko zasebnih denarnih zavodov. Ti obrestu-

jejo dosedaj vložke s 3 odstotki, za posojila pa zahtevajo, vračunajoč vse stroške, 13—15 odst. Listi smatrajo, da ni ta korak avstro-ogrske banke primeren čas, ko se deluje za nabavo posojil za Avstrijo.

g Švicarski državni proračun. Državni proračun Švice za leto 1921 izkazuje 343,566.351 prihoda in 443,093.091 izdatkov. Toraj znaša deficit 99,526.730 frankov.

g Socijalizacija v Romuniji. Romunski finančni minister bode kmalu izdal nov zakonski projekt o novih davkih. Ti davki se tičejo v prvi vrsti delniških družb ter se predvideva, da bodo izdale delniške družbe nove delnice v iznosu 12 odst. dosedanje delniške glavnice. Te nove delnice dobiva država, ki bode na ta način sodelovala s 12 odst. pri vse romunskih podjetjih. Razen tega so obvezna vsa društva, da plačajo državi 12 odst. dividende, vsaki delničar od svojega dobička delnice pa 15 odst. Računa se, da se na ta način, ako se vzame v poštev tudi druge davke, obdavči glavnice delniških družb s 44 odstotki.

g Nemčija se boji konkurence. — Nemška tekstilna industrija se čuti ogroženo v svojih interesih v tržiščih na Balkanu in Madžarskem. Razlog leži v tem, da stavljajo antantne države ugodnejše pogoje kot Nemčija.

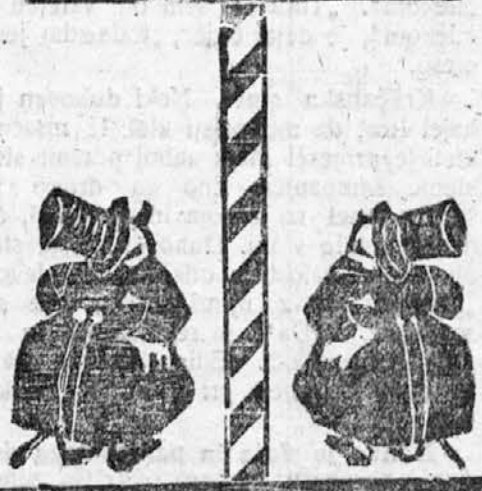
g Rusija in Poljska. Poleg rusko-poljske mirovne pogodbe se je sklenila med Rusijo in Poljsko tudi tajna pogodba, po kateri se Rusija obvezuje, da plača v prvem letu 5 milijonov zlatih rubljev ostalih 30 milijonov bode plačala Rusija v surovinah in blagu. Poljska bode tudi skušala, da se v Rusiji izplačajo njene zahteve v inozemstvu, ter bi od tega prejela 20 odst. provizije.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Ali ste že pristopili

Jugoslovenski Matici?

Mala oznanila.

15 leten deček, ki ima veliko veselje in voljo za mizarstvo obrt, prosi za sprejem kot mizarški vajenec z hrano in stanovanjem. Ponudbe na upravništvo »Tabor« pod »Komen« 568

Vzajem na hrano s majnikom nekaj boljših gospodov. Solar, Koroševa ulica št. 7-II. 567

Proda se 1 miza za 12 oseb, 1 postelja, 1 nočna omara, 1 umivalnik, 1 omara s 4 predali, 1 omara za obleke. Solar, Maribor, Koroševa ulica 7-II. 566

Ena postelja in omara s predali se ceno proda. Smetanova ul. 44-I, desno. 569

Lepa meblirana soba z dvema posteljama za 2 gosposodični uradnici se takoj odda. Naslov v upravi.

Brivnica Frana Novaka na Aleksandrovi cesti št. 22 se priporoča. 22

Restavracija na južnem kolodvoru v Mariboru

se priporoča potujočemu občinstvu.

Priznana izborna kuhinja. Pristna vina in sveže pivo.

Fr. Stickler.

Zavod za straženje in zaklepanje v Mariboru

prevzame

vsako vrsto straženja v mestu, na kolodvorih, kakor tudi spremljanje železniških vozov. — Pojasnila v pisarni: Pristaniška ulica 2.

Veletrgovina

Gaspari & Faninger

Maribor Drobnina, pletenina, galanterija
Aleksandrova c. 48. Samo na debelo!

A. & E. SKABERNE

Ljubljana, Mestni trg 10

manufakturna in pleteninska trgovina na debelo

priporoča svoje bogato skladišče damskih in otroških, kakor tudi moških nogavic. Za tekočo sezono ima v zalogi vsakovrstne patentirane otroške nogavice črne, rjave in bele barve.

Pismena naročila se izvršujejo poštno-obratno in najsolidneje.

KNJIGOVEZNIKA MARIBORSKE TISKARNE D. D.

KI JE NAJMODERNEJSE UREJENA, SE
PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVU,
OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA
VSA V KNJIGOVEŠKO STROKO SPADA-
JOČA DELA.
IZVRŠBA SOLIDNA! CENE ZMERNE!

Brzjav. naslov: Spedibalkan.

Predprodaja vozovnic

za vse proge južne in državne železnice.

Skladišče spojeno s tiroi južne železnice, Aleksandrova cesta št. 70.

„BALKAN“

delniška družba za mednarodne transporte v Ljubljani.

Podružnica: MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 35.

Podružnice: MARIBOR, ZAGREB, BEOGRAD, TRST, WIEN.

Največje domače špedicijsko podjetje!

Telefon št. 375

Špedicija vseh vrst. :o: Carinska agentura in carinske reklamacije. :o: Vkladišče vsakovrstnega blaga. :o: Mednarodni prevozi. :o: Selitve z patentiranimi pohištvenimi vozovi na vse strani. :o: Špedicijsko dostavno podjetje južne železnice.

Največje domače špedicijsko podjetje!

113

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Mariboru

Obrestuje vloge najugodnejše.

Daje vsakovrstne kredite.

Izvršuje najkulantnejše vse bančne transakcije.

Centrala v LJUBLJANI. — Podružnice: SPLIT, CELOVEC, SARAJEVO, TRST, GORICA, CELJE, BOROVlje, PTUJ, BREZICE.

Delniška glavnica in rezerve 95,000.000